

Årsredovisning

2019

FOTO: JANA CHYRYVA

Innehåll

Inledning

- 3 Om Länsförsäkringar Västernorrland
- 4 Det finansiella året 2019
- 5 Året som har gått
- 8 Vd har ordet

Verksamheten

- 10 Samverkan som stärker oss
- 14 Förvaltningsberättelse

Finansiella rapporter

- 20 Resultaträkning
- 20 Totalresultat för koncernen
- 21 Resultatanalys för moderbolaget
- 22 Balansräkning
- 24 Förändringar i eget kapital, koncernen
- 24 Förändringar i eget kapital, moderbolaget
- 25 Kassaflödesanalys
- 26 Noter och kommentarer

Bolagsstyrning

- 49 Revisionsberättelse
- 52 Bolagsstyrningsrapport
- 56 Företagsledning
- 57 Styrelse och revisor
- 59 Nya medarbetare
- 60 Fullmäktige
- 61 Ordlista

Redovisningen är framtagen av Kommunikationsavdelningen på Länsförsäkringar Västernorrland i samarbete med Ashpool. Styrelse, ledningsgrupp och vd är fotograferade av Michael Engman och Jannice Thelander. Tryckt i mars 2020 av ÅTTA.45, Sundsvall.

Vårt arbete präglas av hållbarhet, där vi tar ansvar inom områden som ekonomi, etik, miljö, socialt engagemang, värdegrund och personalfrågor. För oss är det självklart att värna om vårt län och barnens trygghet och hälsa. Därför stöder vi sociala projekt som ungdomsidrott och elitlag i länet. Vi arbetar också målmedvetet för att förebygga skador, med målet att skydda såväl miljön som personer och ägodelar. Genom att dela med oss av våra erfarenheter och kunskaper visar vi vägen för våra kunder. I förlängningen skapar vi en sund affär som bidrar till en positiv och hållbar utveckling i hela länet.

3

Det finansiella året 2019

Årets resultat

Rörelseresultat före skatt, återbäring och rabatter

121 Mkr
(2018: 24 Mkr)

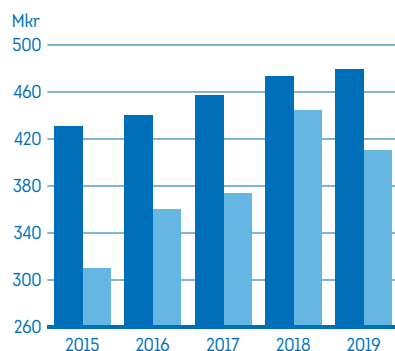
Kapitalkvot

172%
(2018: 199%)

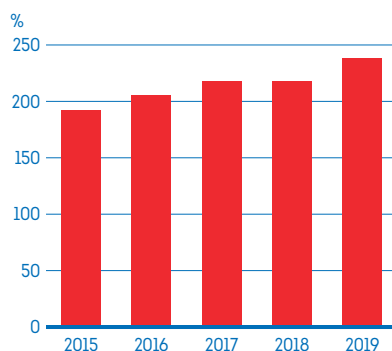
Premieintäkt

479 Mkr
(2018: 473 Mkr)

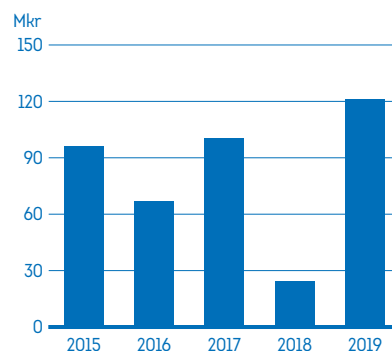
Premieintäkt och försäkringsersättning, f e r

Konsolideringsgrad

Rörelseresultat, koncernen

Sakförsäkring

	2019	2018
Premieintäkt, Mkr	479	473
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	-23	-55
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	107	115
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	8	6
Antal kunder	71 805	72 500

Bank

	2019	2018
Inlåning, Mkr	2 030	1 834
Utlåning, Mkr	634	557
Bostadsutlåning, Mkr	3 508	3 153
Sparande, Mkr	1 425	1 067
Antal kunder	26 102	25 600

Livförsäkring

	2019	2018
Premieinkomst, Mkr	95	103
Totalt försäkringskapital Mkr	3 952	3 527
Antal kunder	22 825	23 300

Nyckeltal

	2019	2018
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	121	24
Balansomslutning, Mkr	2 545	2 334
Kapitalkvot, %	172	199
Antal anställda	120	124
Antal kontor	5	5

Bolagsstämma 2020

Ordinarie bolagsstämma hålls **fredagen den 24 april 2020**
klockan **16:00** på First Hotel Statt i Örnsköldsvik.

Året som har gått

BILD: BJÖRN FORENIUS

Hållbarhet i topp

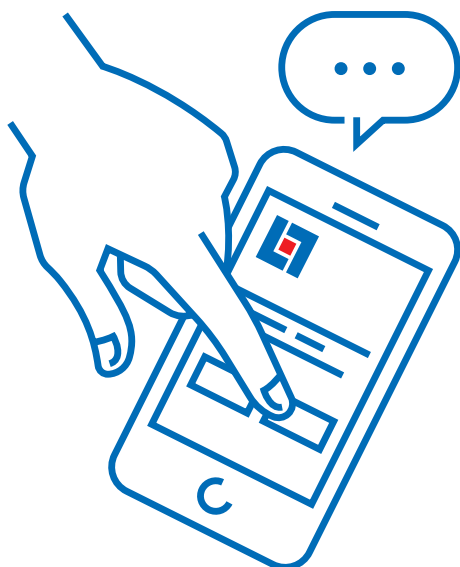
Länsförsäkringar har arbetat med hållbarhet sedan starten och vet att varje skada som kan undvikas är en vinst för kunden, miljön och samhället. Vi är stolta över vår långa erfarenhet, men vet också att vi alla behöver öka takten i omställningen till ett hållbart samhälle. Som branschledare har vi ett extra stort ansvar för detta.

Mot den bakgrunden är det extra glädjande att Länsförsäkringar 2019, för femte året i följd, utsetts till Sveriges mest hållbara försäkringsbolag i Sustainable Brand Index, Nordens största varumärkesstudie av hållbarhet.

I sin senaste rapport ger även försäkringsförmedlaren Söderberg & Partner Länsförsäkringar högsta betyg i hållbarhet. I tre undersökta kategorier kan de granskade pensionsbolagen få rött, gult eller, som bäst, grönt ljus. I kategorin Process för hållbara investeringar avancerar Länsförsäkringar från gult till grönt inom alla sina tre portföljer: Länsförsäkringar Gamla Trad, Nya Trad och Garantiförvaltning.

Läs om Länsförsäkringar Västernorrlands hållbarhetsarbete i vår hållbarhetsredovisning.

Anmäl i appen – få snabbare ersättning

Länsförsäkringar arbetar intensivt med att digitalisera sina tjänster och har nu utökat antalet skador som kan anmälas direkt i appen.

Exempel på vad som i dag kan rapporteras digitalt är skador på fordon, försenat bagage, avbeställning av resa, skador på hushållsmaskiner, cykelstöldar och andra stöldar, åksskador eller om en glasruta gått sönder.

Genom att digitalisera skadeanmälningarna får skadehandläggarna mer tid till att reglera skadorna i stället för att registrera dem. På så sätt får kunderna ersättning snabbare.

SVENSKT KVALITETSEXAMEN 2019

Fortsatt nöjdast kunder

Återigen har Länsförsäkringar mest nöjda kunder inom alla våra verksamheter: bank, bolån, sakförsäkring, fastighetsförmedling och privat pension. Vi blev också delad kundfavorit inom motorförsäkring. Det visar Svenskt Kvalitetsindex (SKI) i sin senaste undersökning.

Särskilt glädjande är att Länsförsäkringar för sjätte året i rad har Sveriges mest nöjda privata bankkunder, en position vi innehaft 14 av de senaste 17 åren. Länsförsäkringar Bank återtog dessutom förstaplatsen över Sveriges mest nöjda företagskunder. Det visar styrkan i stark lokal närvaro, personliga möten och ständig utveckling av smarta digitala tjänster.

175 framgångsrika år

2019 fyllde Länsförsäkringar Västernorrland 175 år. Det firade vi genom att sätta guldkant på sommarens sju kundevenemang. Mellan den 24 maj och 31 augusti genomförde vi en kalasturné och besökte alla kommuner i länet. I och runt kalastältet träffade vi tusentals västernorrlänningar, varav många av våra kunder. 1 820 av länets barn fick napp i vår fiskdamm. Vi pratade om hur man

förebygger skador och kunde också förebygga några på plats genom att dela ut 5 700 par öronproppar. Som en del av vårt 175-årsfirande erbjöd vi alla våra kunder att köpa en brandsläckare till jubileumspris. Dessutom deltog 995 personer i vår tävling genom att svara på frågor om våra budskap i montern. Vi utsåg en vinnare i varje kommun som vann varsin cykel.

Bästa fondbolag 2019

Det globala fondanalysföretaget Morningstar utsåg Länsförsäkringar till Årets fondbolag 2019 på den svenska marknaden. Länsförsäkringar är det första svenska bolag någonsin att få denna utmärkelse.

Morningstars motivering var Länsförsäkringars breda fondsortiment med medelvärden som varje år de senaste tio åren varit bättre än respektive kategorisnitt, samt att förvaltarna generellt hållit igen på risktagandet.

Carola Lestander, verksamhetschef på Hjältarnas hus, planerar ett skogsrum för gåvan.

Skog och vildmark i Hjältarnas hus

Hjältarnas Hus vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå får för tredje året i rad en julkapp på 10 000 kronor från Länsförsäkringar Västernorrland. Huset är ett tillfälligt hem för svårt sjuka barn från bland annat Västernorrland. I huset kan barnen som behandlas på sjukhuset bo tillsammans med sina nära.

Julkappen 2019 går till ett rum för skog och vildmark. Rummet blir en oas med inspiration från den svenska naturen. Till fågelkvitter, i hängmattor mellan björkar, ska barnen och deras familjer kunna läsa böcker om räv, varg, björn och älg.

BILD: HJÄLTARNAS HUS

Grönsaksodling tar priset

2019 års vinnare av Länsförsäkringars stipendium Ung Växtkraft är Magnus Jakobsson och Amanda Alskog, som driver ett andelsjordbruk med grönsaksodling utanför Sundsvall.

Genom sitt företag når deras ekologiska grönsaker konsumenterna utan mellanled. Magnus och Amanda erbjuder även sina grönsaker till lokala skolor. Deras nytänkande engagemang sprider framtidsstro i bygden och gör deras Gårdtjärns gård till en värdig vinnare, menar juryn i sin motivering.

Stipendiet Ung Växtkraft, på 50 000 kronor, är instiftat av Länsförsäkringar och LRF Ungdomen. Avsikten är att stötta och uppmuntra unga entreprenörer som Magnus och Amanda att driva företag och hålla landsbygden levande.

Magnus Jakobsson och Amanda Alskog, årets vinnare av Ung Växtkraft.

Sveriges största brandövning

Tillsammans med övriga 22 länsförsäkringsbolag arrangerade Länsförsäkringar Västernorrland, för andra året i rad, kampanjen Sveriges största brandövning.

Syftet med Sveriges största brandövning är att skapa medvetenhet om brandsäkerhet i hemmet, och få så många som möjligt att brandöva hemma. Till stöd för detta har länsförsäkringsbolagen tagit fram sajten sverigesstorsta-brandovning.se. Där finns allt om brandsäkerhet, med instruktioner, filmer och tips om hur man brandövar, samlat.

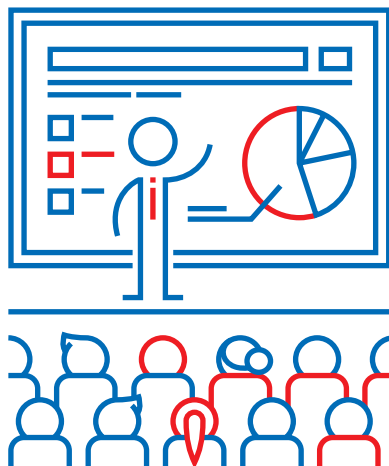
BILD: FOTOGRAF CRELLE

 **Sveriges största
Brandövning**

Excellent arbetsgivare

Nyckeltalsinstitutet rankar Länsförsäkringar Västernorrland mycket högt i sitt Attraktiv arbetsgivareindex 2018, där vi tillhör de tio procent bästa i institutets kvantitativa kartläggning av faktiska arbetsvillkor. Institutet ger oss även utmärkelsen Mest Attraktiv och Hållbar arbetsgivare bland finans-/försäkringsbolag 2018. Båda utmärkelserna delades ut 2019.

Utbildning i entreprenadjuridik

För att höja kompetensen i entreprenadjuridik, avtal och försäkring hos kunder, entreprenörer och personal genomfördes två utbildningsdagar i slutet av maj 2019.

Under fyra seminarier fick 60 personer ta del av Lars Johnsons kunskaper och erfarenheter i ämnet. Lars Johnson är Länsförsäkringars specialist på entreprenadförsäkringar.

Att tänka på för framtidens bygglovs-handläggare

För eleverna som utbildar sig till bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer vid Norrlands Yrkehögskola berättade Länsförsäkringar Västernorrlands medarbetare, Morgan Edlund och Carl-Erik Byström, om problematik, kostnader och besvär för dem som drabbas av vatten- eller brandskador. Eleverna fick information om hur synnerligen viktigt det är att följa gällande bygg- och branschregler, och inte minst vad konsekvenserna kan bli om man inte gör detta.

Ett år med stabil tillväxt

Vd har ordet > Under 2019 fyllde Länsförsäkringar Västernorrland 175 år. En pigg jubilar som visar att bra idéer håller länge och som även fortsättningsvis levererar en stabil tillväxt. Året präglades dessvärre av ett onormalt antal stora bränder. Jag vill ge en eloge till alla våra erfarna och kompetenta medarbetare som dämpade effekterna av detta och återigen bidrog till att vi blev bäst i branschen om kunderna får säga sitt.

2019 är nu avslutat och vi går in i ett nytt decennium med stor tillförsikt. Koncernens resultat för det gångna året, före dispositioner och skatt, slutade på 120,6 miljoner kronor. Det var bättre än förväntat, särskilt för bank- och livaffärerna som utvecklades markant bättre än vi räknat med.

Skador

Tyvärr kan vi konstatera att det var onormalt många stora brandskador som anmälades till bolaget, jämfört med tidigare år. Vi hantade mer än 20 brandskador för dryga miljonen enbart inom villa/gård/fastighet, främst kopplat till företags- och lantbruksaffären.

Kostnaden för bolagets brandskador för egen räkning, utöver självbehållet, överstiger 70 miljoner kronor. Det är den högsta brandskadekostnaden under de senaste fem åren. Läger vi till detta de traktorer och andra maskiner som har skadats i samband med fastighetsbränderna, blir det ytterligare cirka 5 miljoner kronor i skadekostnad för egen räkning.

Däremot ser vi en mer gynnsam utveckling när det gäller skadekostnad under en miljon kronor. Detta gäller både boende- och motoraffären där vi har haft klart färre skador än under de två föregående åren. Vi ser framför allt en klart positiv trend gällande vattenskadorna inom villahem, men även inom lantbruk och fastighet. En stor del av de kostsamma vattenskadorna kan undvikas med rätt renoverings- och byggteknik. Under året tog vi, våra branschkollegor och Svensk Försäkring därför fram en ny vägledning för köks- och badrumsbyggnation.

Motoraffären har blivit extra påverkad av högre reserveringar för framtida okända skador. Avvecklingsresultatet för tidigare års skador är stabilt, vilket tyder på en bra kvalitet för reservering av skadekostnaden i stora skador.

Sakförsäkringar

Avdelning Företag försäkring har haft god tillväxt i alla affärer. Företagsmotor tappade ett par stora avtal vid årsskiftet 2018/19 men har därefter haft en god tillväxt i beståndspremie under resten av året med cirka 9 procent. Också Företag och Lantbruk visar god tillväxt med 4 respektive 5 procent.

Även antalet kunder har ökat, vilket är ett kvitto på bra konkurrenskraft och en aktiv kundbearbetning. Åtgärder för att förbättra lönsamheten har genomförts och fler är planerade för 2020.

Privat Försäkring har haft fortsatt fokus på försäljningen, där den utringande verksamheten har varit ett viktigt verktyg för att öka försäljningen och förbättra kundvården. Vi ser en tillväxt på framförallt Personförsäkring där beståndet har ökat med 4 procent samt premievolymen med 13 procent. Även inom Villahem är utvecklingen positiv med en premietillväxt på 5 procent.

Under året har vi jobbat med åtgärder för att förbättra lönsamheten i både personbils- och boendeaffären och ytterligare åtgärder

är planerade för 2020. På personbilssidan har vi till exempel gjort ytterligare premiejusteringar för att spegla den verkliga skadekostnaden.

I november startades ett besiktningsprojekt för villabyggnader som beräknas ha en god effekt på resultatet för både Företag/Lantbruk och Privat under de kommande åren.

Bank och livförsäkring

Under 2019 riktade medierna strålkastarna mot penningtvätt och andra regelverksrelaterade utmaningar, vilket har gynnat oss i konkurrensen. Bostadsmarknaden har utvecklats relativt normalt och effekterna av 2018 års nya amorteringskrav har nu lagt sig och övergått i ett nytt normalläge.

Resultatmässigt fortsätter bankens ekonomiska utfall att kraftigt förbättras och volymtillväxten når cirka 13 procent. Intäkstillväxten på årsbasis blev 8 procent.

Vår livaffär har under 2019 haft en hög försäljningstakt och avdelningens resultat är det bästa i bolagets historia. Medarbetarna i livaffären bidrar starkt till att stärka våra företagskunders lojalitet och relation till Länsförsäkringar Västernorrland.

Hållbarhet

Vi fortsätter på vår inslagna väg med våra prioriterade hållbarhetsfrågor: Ansvarsfulla investeringar, Attraktiv arbetsgivare, Långsiktigt och breddat samhällsengagemang samt Skadeförebyggande aktiviteter.

Att undvika en skada är en vinst för miljön, samhället och våra kunder. Natur-, vatten-, brand- och trafikskador har stor miljöpåverkan och är därför Länsförsäkringars fokusområden i det skadeförebyggande arbetet. Under året har vi genom föreläsningar, seminarier och aktiviteter bidragit till att öka medvetenheten om klimatrisker och om nyttan av skadeförebyggande åtgärder hos västernorrlandningarna.

Vi har dessutom ökat aktiviteterna inom hälsa-området med ett flertal olika aktiviteter både internt och externt. Inom området cirkulär ekonomi har vi infört samarbeten för återvinning och reparationer av skadat gods, egna mobiltelefoner och datorer som har skrotats.

I den senaste mätningen av Attraktiv Arbetsgivarindex (AVI), ökade vi vårt sedan tidigare goda resultat. Inom kapitalförvaltningen fortsätter vi vårt utvecklingsarbete. Tillsammans med andra länsförsäkringsbolag och Länsförsäkringar AB verkar vi för att implementera ännu bättre uppföljningsmetoder för att försäkra oss om att våra placeringsportföljer stödjer en hållbar utveckling.

Finansförvaltning

Precis som föregående år har 2019 präglats av politisk och konjunktorell osäkerhet på finansmarknaden. Börsen har utvecklats starkt

” Vi är glada och stolta över mängden utmärkelser som Länsförsäkringar får från kunderna!

med något fallande räntor, men det har varit stora svängningar under året. Svenska kronan är fortsatt svag mot dollarn och euron. Utvecklingen på våra onoterade innehav har varit god, de noterade aktieinnehaven har utvecklats bättre än motsvarande index och obligationsportföljen har givit ett litet positivt bidrag som också utvecklats något bättre än index.

Fastighetsförmedling

Länsförsäkringar Fastighetsförmedling i Västernorrland har genomfört 692 affärer under 2019. Det är 2 procent färre än föregående år. Försäljningsvärdet uppgick till 906 731 000 kronor och provisionsintäkterna ökade med 5 procent jämfört med 2018. Under året har vi utvecklat samarbetet med våra bobutiker, vilket har gett ett bra utfall.

För andra året i rad gick priset till årets bästa bostadsrättsmäklare inom Länsförsäkringar Fastighetsförmedling till Fredrik Karström från Sundsvallskontoret. Som om inte detta var nog toppade han Sverige-listan också bland branschkollegorna, där även Artagan Keskin från Sundsvallskontoret hamnade på sjätte plats.

Utmärkelser

Vi ser att vår affärsmodell, med lokal närvaro och konkurrenskraftiga digitala lösningar, är fortsatt uppskattad. Under året fick vi veta att Länsförsäkringar återigen har Sveriges mest nöjda kunder inom alla våra verksamheter: bank, bolån, sakförsäkring, fastighetsförmedling och privat pension. Vi hamnade också på delad första plats inom motorförsäkring.

Länsförsäkringar har fått fina placeringar under flera år och särskilt utmärkande är att vi har varit bäst i klassen inom bank privat 14 av de senaste 17 åren, varav de sex senaste åren i en följd. I år fick vi dessutom samma utmärkelse för bank företag vilket är glädjande. Vi har också haft högst kundnöjdhet bland privata sakförsäkringskunder fem år i rad.

Länsförsäkringars app prisas också återigen i kategorin mobilt, vid Web Service Awards årliga undersökning om vilka webbplatser besökarna är mest nöjda med.

Detta är vi givetvis mycket stolta över och tacksamma för.

Sist, men inte minst, vill jag ta tillfället att återigen tacka våra fantastiska medarbetare för ert oförtrutna arbete under året och hur ni hela tiden bidrar med idéer så att vi lyfter oss till nästa nivå. Tack också till alla våra samarbetspartner och inte minst till våra ägare som också är våra kunder i länet. Tillsammans gör vi skillnad!

Härnösand i mars 2020

Mikael Bergström

Vd Länsförsäkringar Västernorrland

Samverkan som stärker Länsförsäkringar Västernorrland

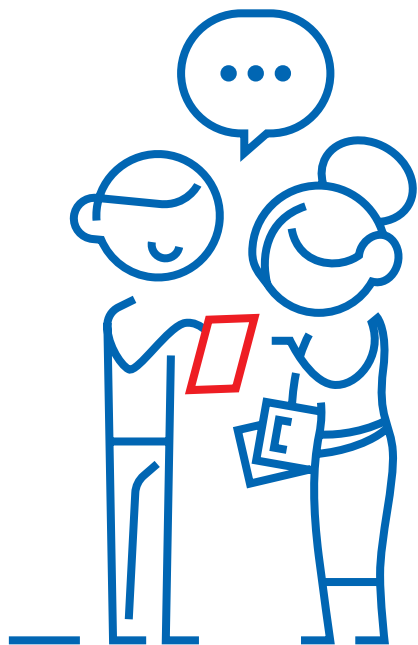
Samverkan ➤ Länsförsäkringar Västernorrland äger tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen Länsförsäkringar AB, med kontor i Stockholm. Inom bank och försäkring finns påtagliga stordriftsfördelar och länsförsäkringsbolagen har valt att samla dessa resurser i Länsförsäkringar AB. För våra kunder är vi alltid lika lokala – Länsförsäkringar Västernorrland har alltid kundkontakterna här i länet, men i Länsförsäkringar AB bedrivs affärsverksamhet och service- och utvecklingsarbete inom till exempel liv- och fondförsäkring, bank, fondförvaltning, IT, återförsäkring, djurförsäkring och hälsaförsäkring. Länsförsäkringar ABs uppgift är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

Aktieinnehav i Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar Västernorrland äger 2,95 procent av aktiekapitalet i Länsförsäkringar AB. Aktieinnehavet i Länsförsäkringar AB inräknas i Länsförsäkringar Västernorrlands konsolideringskapital.

Styrkan i varumärket

Styrkan i Länsförsäkringars varumärke är resultatet av ett varumärkes- och värderingsarbete som varit konsekvent och långsiktigt. Varumärket är ett sätt att leva och uppträda i kontakt med kunderna och med det lokala samhället i övrigt. Varumärket är fortsatt mycket starkt i relation till konkurrenternas inom branschen för bank, försäkring och pension. Kantar Sifos anseendeundersökning 2019 visar att Länsförsäkringar har det nionde högsta anseendet av alla svenska företag – en lista som toppas av Volvo och Ikea. Länsförsäkringar har också under många år legat högt upp när Svenskt Kvalitetsindex redovisar hur nöjda kunderna är med sin bank och sitt försäkringsbolag – den senaste mätningen visade landets högsta kundnöjdhet inom både bank, försäkring och fastighetsförmedling.

Liv- och pensionsförsäkring

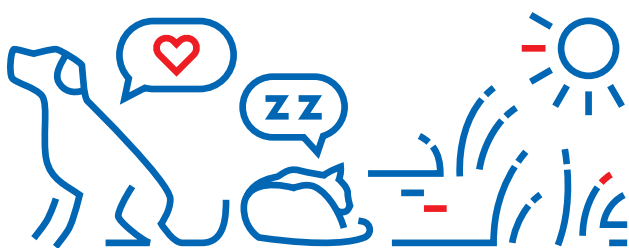
Länsförsäkringar Fondliv är länsförsäkringsgruppens fondförsäkringsbolag och dotterbolag till Länsförsäkringar AB. Bolaget erbjuder pensionssparande främst inom tjänstepension. Länsförsäkringar Fondlivs produkter distribueras via länsförsäkringsbolagen, franchise och oberoende försäkringsförmedlare. Kunderna erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. Länsförsäkringars rekommenderade fondutbud består av 38 fonder med eget varumärke och 54 externa fonder. Utöver det rekommenderade utbudet erbjuds 57 fonder i ett utökat fondutbud. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas till stora delar av externa förvaltare. Länsförsäkringar Fondliv förvaltar 159 mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

Länsförsäkringar Liv, som är stängt för nyteckning sedan 2011, förvaltar traditionell livförsäkring åt sina kunder i fyra bestånd; Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. De flesta kunder med Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension har möjlighet att byta sina befintliga försäkringar till Nya Trad. Länsförsäkringar Liv förvaltar cirka 114 mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

Bankverksamhet

Länsförsäkringar Bank grundades 1996 och är idag Sveriges femte största retailbank. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och marknadspositionen fortsätter att stärkas kontinuerligt. Strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkringsgruppens kunder och utgår från Länsförsäkringars starka varumärke och den lokala förankringen. Målet är att med en låg risk ha en fortsatt god tillväxt i volymer och lönsamhet, de mest nöjda kunderna och fler kunder som har både bank och försäkring hos Länsförsäkringar.

Länsförsäkringar har enligt Svenskt Kvalitetsindex Sveriges mest nöjda bankkunder både bland företags- och privatkunder.

Djur- och grödaförsäkring

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars specialistbolag för djur- och grödaförsäkring och är marknadsledande i Sverige. Agria är ett renodlat specialistbolag för djurförsäkring och har med stöd av kärnvärden som nära, innovativa, engagerade och enkla byggt ett starkt varumärke i Sverige. Nu pågår arbetet med att etablera Agrias varumärke på de övriga fem marknaderna med samma framgångrika koncept. En viktig del av Agrias affärsmodell är nära samarbeten med djurägarorganisationer.

Hälsa

Affärsområde Hälsa inom Länsförsäkringar AB driver produkt- och affärsutvecklingen inom det växande sjukvårds- och grupp-försäkringsområdet, mot såväl företags- som privatsegmentet. Bland erbjudandena som utvecklas finns produkter som liv-, sjuk-, olycksfalls- och sjukvårdsförsäkring, samt bolåneskyddet Bo kvar.

Länsförsäkringar försäkrar mer än vart tredje företag i Sverige och erbjuder en sjukvårdsförsäkring som ger företagen och deras medarbetare tillgång till ett antal förebyggande hälso-tjänster och personligt samtalsstöd. På så sätt hoppas vi kunna bidra till bättre hälsa. Bolåneskyddet är ett viktigt sätt att bidra till våra strategiska bolånekunders ekonomiska trygghet.

Stabil återförsäkring till lägre kostnad

Alla försäkringsbolag har behov av att skydda sin verksamhet mot kostnader för stora enskilda skador och naturkatastrofer. Oftast vänder sig ett försäkringsbolag till speciella återförsäkringsbolag på den internationella marknaden för att försäkra en del av sina risker. Inom länsförsäkringsgruppen har bolagen en naturlig möjlighet att dela riskerna mellan sig.

Länsförsäkringar Västernorrland betalar årligen in en återförsäkringspremie till Länsförsäkringar Sak. Premien baseras bland annat på exponering och skadehistorik, men också på hur stort så kallat självbehåll bolaget väljer. Självbehållet kan jämföras med den självrisk som privatpersoner och företag betalar inom skadeförsäkring. Genom gemensam upphandling och intern återförsäkring behålls den största delen av återförsäkringspremien inom länsförsäkringsgruppen och kostnaderna för externa återförsäkrare blir mindre och stabilare, något som gynnar Länsförsäkringar Västernorrlands kunder.

Övrig samverkan

Förutom den samverkan som sker genom Länsförsäkringar AB så direktäger de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med berörda affärsenheter inom Länsförsäkringar AB, även Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Länsförsäkringar Mäklarservice. I dessa båda bolag deltar Länsförsäkringar Västernorrland med ägarandelarna 1,86 respektive 4 procent. Länsförsäkringar Fastighetsförmedling utgör en viktig säljkanal för Länsförsäkringar Västernorrland och Länsförsäkringar Mäklarservice samordnar erbjudandet gentemot försäkringsförmedlarna.

Gemensam utveckling

En av Länsförsäkringar ABs uppgifter är att driva länsförsäkringsgruppens gemensamma utvecklingsarbete i syfte att stärka länsförsäkringsbolagens konkurrenskraft och att öka värde för kunderna. Utvecklingsarbetet bedrivs alltid från kundbehov och länsförsäkringsgruppens gemensamma strategier och affärsplaner fokuseras dels på utveckling av kundmötesplatserna, dels på produkter, tjänster och funktioner för länsförsäkringsbolagens sakförsäkringsaffär.

Utveckling av kundmötesplatserna

Under 2019 har specifika satsningar gjorts för att utveckla företagskundmötet, för att förbättra för privatkunderna inom områdena motor och boende och för att generellt förenkla hanteringen av skadeärenden för kunderna. Kontinuerligt pågår också arbete med förbättrad självservice och för att förbättra dialogen och kommunikationen med kunderna.

Det går nu att i de digitala kanalerna kommunicera direkt med enskilda kunder på ett företag, till exempel för att distribuera möteskallelser med bilagor till en personlig brevlåda. Möjligheterna i appen har förbättrats, bland annat i form av en ny startsida som utgår från företagets produkter och tjänster och genom förbättrade funktioner avseende betalningar och överföringar. Även informationen på de öppna sidorna, lansforsakringar.se, har förbättrats med tydligare struktur och innehåll samt företagsfokuserade nyheter vid in- respektive utloggning. Företag kan nu också få e-fakturer Business-to-Business från Länsförsäkringar, det innebär att företaget får fakturan i form av en elektronisk transaktion direkt in i ekonomisystemet.

Dialogen med motorförsäkringskunder har förbättrats genom ett automatiserat flöde. Ett välkomstbrev till nya kunder följs av utskick med bland annat tips om hur självbetjäningstjänster kan användas och vilka fördelar ett utökat engagemang hos Länsförsäkringar ger. Även för motorförsäkringskunder har informationen i de digitala kanalerna förbättrats successivt, det är nu enklare att bli och vara kund.

Även för boendekunder har dialogen förbättrats på motsvarande sätt som för motorförsäkringskunder. Det är nu också enklare att köpa en boendeförsäkring i de digitala kanalerna med möjlighet att välja till exempel självrisk och betalningssätt, en förbättring som nu införs successivt.

Kunderna har under året fått utökad självservice för skadeärenden. Det är möjligt att anmäla skador i såväl det inloggade mötet

som i appen, tidigare har motsvarande möjlighet funnits i begränsad omfattning. Det går också att göra ändringar i en befintlig anmälan och att skicka med underlag, till exempel bilder, för att underlätta skaderegleringen. På motsvarande sätt kan kunden också ta emot underlag från Länsförsäkringar. Nästa steg är att kunden ska kunna följa hanteringen av skadan i de digitala kanalerna, under året har grundläggande arbete för att skapa denna möjlighet genomförts. Kontinuerligt har också de öppna sidorna förbättrats, allt för att ge kunderna bättre information och en enklare skadehantering.

Utöver detta har många andra förbättringar av de digitala kanalerna, Länsförsäkringars hemsida, det inloggade mötet samt appen, levererats under 2019. Exempelvis är det enklare för kunderna att uppdatera sina kontaktuppgifter och att välja distributionssätt, digital eller post, för dokument. Det är enklare att ansöka om bolån, fondinformationen har förbättrats inkluderande placeringsförslag och användare utan personnummer kan logga in med samordningsnummer. Det är också enklare att hitta eftersökt information och få stöd för hantering av olika ärenden, till exempel att teckna ett försäkringsavtal. Generellt har också säkerheten förbättrats vilket ger ett utökat kundskydd.

Kunddialog har utvecklats genom införande av ett nytt verktyg för proaktiv och automatiserad kundbearbetning via e-post och SMS. Detta tillsammans med förbättrade analysmöjligheter gör det möjligt att ge kunderna relevanta och personliga erbjudanden vid rätt tillfälle. Kommunikation och distribution har löpande förbättrats under året, till exempel kan kunder som använder den digitala brevlådan Kivra nu få huvuddelen av försäkringsbrev och -fakturer distribuerade till denna.

Kunder som tecknar försäkring i det personliga kundmötet, till exempel via telefon, kan nu också direkt teckna avtal för autogirobetalning. Det möjliggörs genom användning av Mobilt BankID.

FOTO: MONKEY BUSINESS IMAGES

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Västernorrland avger härmed årsredovisning för 2019, bolagets 175:e verksamhetsår.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Västernorrland verkar i Västernorrlands län. Bolaget erbjuder företag, skogs- och lantbruk samt privatpersoner ett fullsortiment av sak- och livförsäkringar. För lantbrukare, skogsbrukare, privatpersoner och småföretagare erbjuds också banktjänster. Fastighetsmäklartjänster för privatbostäder erbjuds också via franchisetagare anslutna till Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB (publ). Vi är marknadsledande på flera områden. Vi är även delaktiga i olika gemensamma återförsäkringsaffärer med de övriga länsförsäkringsbolagen.

Förutom den del i verksamheten, där bolaget har egen koncession, erbjuder bolaget försäkring inom såväl sak- som livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna.

Det helägda dotterbolaget Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB äger och förvaltar aktier i publika fastighetsbolag.

Total affärsvolym

Den totala volymen för bolagets affärer fördelar sig enligt nedan, Mkr:

Sakförsäkring	2019	2018
Direkt försäkring:		
Premieinkomst	495	486
Mottagen återförsäkring:		
Premieinkomst	34	29
Total premieinkomst	529	515
Livförsäkring	2019	2018
Premieinkomst	95	103
Finansiella tjänster	2019	2018
Bank, inlåning	2 030	1 834
Bank, utlåning	4 142	3 710
Sparande	1 425	1 067

Organisation, struktur och ägarförhållanden

Länsförsäkringar Västernorrland är ett av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag i länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger gruppen Länsförsäkringar AB med dotterbolag.

Bolaget är självständigt och bolagsformen är ömsesidig, vilket betyder att ägarna är bolagets försäkringstagare. Dessa har inflytande på verksamheten och väljer fullmäktigeledamöter som företrädare dem på bolagsstämman.

Bolagsstämman utser bolagets styrelse som består av sju ledamöter. Därutöver ingår vd och två personalrepresentanter i styrelsen.

Väsentliga händelser under året

För femte året i följd har Länsförsäkringar utsetts till Sveriges mest hållbara försäkringsbolag i Sustainable Brand Index, Nordens största varumärkesstudie om hållbarhet.

Även försäkringsförmedlaren Söderberg & Partner ger, i sin senaste rapport, Länsförsäkringar högsta betyg i hållbarhet. I kategorin Process för hållbara investeringar avancerar Länsförsäkringar från gult till grönt ljus, vilket är bäst, inom samtliga tre portföljer: Länsförsäkringar Gamla Trad, Nya Trad och Garantiförvaltning.

Nyckeltalsinstitutet har utsett Länsförsäkringar Västernorrland till den mest attraktiva och hållbara arbetsgivaren bland bank- och försäkringsbolagen 2018. Utmärkelserna delades ut 2019.

Länsförsäkringar har fortsatt att satsa på skadeförebyggande genom att, bland annat, tillsammans med de andra länsförsäkringsbolagen, för andra året i rad arrangera kampanjen Sveriges största brandövning. Syftet har varit att få så många som möjligt att brandöva hemma och på så sätt skapa medvetenhet om brandsäkerheten i hemmet.

175 framgångsrika år firades med sju kundevenemang under en kalasturné till länets samtliga kommuner.

Årets vinnare av Länsförsäkringars stipendium Ung Växtkraft, på 50 000 kronor, blev Magnus Jakobsson och Amanda Alskog. De driver ett andelsjordbruk utanför Sundsvall. Deras ekologiska grönsaker når konsumenterna och lokala skolor utan mellanled.

Hjältarnas Hus vid Norrlands Universitetssjukhus i Umeå har för tredje året i rad fått en julkapp på 10 000 kronor från Länsförsäkringar Västernorrland. Pengarna ska gå till att skapa ett skogsrum, inspirerat av svensk natur, där de svårt sjuka barnen och deras familjer som bor i huset kan hämta kraft.

Framtida bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer, som studerar vid Norrlands Yrkeshögskola, har besökts av Länsförsäkringar Västernorrlands medarbetare Morgan Edlund och Carl-Erik Byström. De har informerat om hur synnerligen viktigt det är att följa gällande bygg- och branschregler för att undvika tidsödande och kostsamma vatten- eller brandskador.

Lars Johnson, Länsförsäkringars specialist på entreprenadförsäkringar, har hållit fyra seminarier för totalt 60 personer under två dagar i slutet av maj. Syftet har varit att höja kompetensen inom entreprenadjuridik, avtal och försäkring hos kunder, entreprenörer och personal.

Länsförsäkringar har under året arbetat intensivt med att digitalisera sina tjänster och har nu utökat antalet skador som kan anmälas direkt i appen för snabbare ersättning.

Länsförsäkringar har återigen mest nöjda kunder inom alla sina verksamheter: bank, bolån, sakförsäkring, fastighetsförmedling och privat pension. Länsförsäkringar är också delad kundfavorit inom motorförsäkring, visar Svenskt Kvalitetsindex (SKI) i sin senaste undersökning. Särskilt glädjande är att Länsförsäkringar för sjätte året i rad har Sveriges mest nöjda privata bankkunder.

Länsförsäkringar är det första svenska bolag som har utsetts till Årets fondbolag på den svenska marknaden av det globala fondanalysföretaget Morningstar.

Under första kvartalet 2019 såldes hälften av Fastighetsbolaget Gårdens aktier i Humlegården AB. Länsförsäkringar Västernorrland har via skuldebrev tagit upp ett lån mot Gården på samma summa.

Bolagets aktieinnehav i LFAB värderas till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Det värde som använts i tidigare års redovisningar har varit Q3-värdet för LFAB-aktien. Då sista kvartalet genererade ett väsentligt större värde än tidigare års sista kvartal så övergavs principen om att använda Q3-värdet i bokslutet till förmån för att istället använda Q4-värdet. Det innebär att 2019 års bokslut innehåller en värdeförändring mellan sista september 2018 och december 2019.

Väsentliga händelser efter verksamhetsåret

Covid-19, "coronaviruset", har påverkat världens finansiella marknader den sista tiden. Allmän oro och stor osäkerhet om hur länge detta varar och hur stor spridningen blir i världen har inneburit nedgångar på alla marknader. För Länsförsäkringar Västernorrlands del innebär det att värdet i tillgångsportföljen från årsskiftet till och med 20-03-10 har minskat med cirka 20 Mkr.

Resultat och ekonomisk ställning

Premieinkomst och marknad

Premieinkomsten uppgick till 528,9 (514,8) Mkr

Premieinkomst, Mkr	2019	2018
<i>Direkt försäkring</i>		
Hem, villa, fritidshus	115,2	110,8
Företag, kommun, lantbruk	155,2	149,2
Motorfordon	132,6	132,1
Trafik	71,2	75,0
Olycksfall	21,0	18,5
Totalt direkt försäkring	495,2	485,6
Mottagen återförsäkring	33,7	29,2

Marknadstäckning, %	2019	2018
<i>Direkt försäkring</i>		
Hem	24,9	25,7
Villa/Villahem	32,0	32,1
Fritidshus	33,2	34,0
Trafikförsäkringspliktiga fordon totalt, privat	25,0	26,2

Företag	2019	2018
Byggindustri	47,8	47,1
Tillverkningsindustri	48,7	50,0
Tjänsteföretag	32,1	32,8
Trafikförsäkringspliktiga fordon totalt, företag	31,7	30,3

Skador

I direkt försäkring (exklusive motorfordon) har 8 979 (9 342) skador registrerats. För motorfordonsförsäkring (inklusive trafik) har 10 525 (11 916) skador registrerats. Utbetalda försäkringsersättningar har minskat med 32 Mkr före återförsäkrars andel.

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet på koncernens placeringstillgångar uppgick vid verksamhetsårets slut till 1 995,1 (1 866,1) Mkr enligt följande struktur:

Placeringsstruktur	2019	2018
Obligationer, räntebärande värdepapper och lån	804,7	705,1
Aktier, andelar och optioner	1183,1	1142,6
Varav fastighetsrelaterat	180,9	294,1
Fastigheter, inklusive leasingavtal	31,1	9,3
Summa placeringsstruktur	1 985,7	1 857,0
Övriga placeringstillgångar	9,4	9,1
Summa placeringstillgångar	1 995,1	1 866,1

Koncernens likviditet uppgick vid verksamhetsårets slut till 72,4 (50,7) Mkr. Den totala avkastningen för koncernens placeringar uppgick till 167,9 (108,6) Mkr varav direktavkastning 11,3 (19,0) Mkr.

Resultat

Årets resultat i moderbolaget före dispositioner och skatt uppgick till 87,2 (-20,4) Mkr och efter dispositioner och skatt till 75,1 (-15,0) Mkr. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till -23,1 (-55,1) Mkr.

Förväntad utveckling

Bolagets långsiktiga mål inom bank och försäkring är, att alla verksamhetsgrenar ska generera positiva resultat. Under en uppbyggnad av bankverksamheten beräknas underskott under ett antal år. Satsningen inom bank sker för att kunna erbjuda helhetslösningar till kunderna inom såväl privat som företagsmarknaden.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som bolaget står inför

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara väl balanserad. Den genomsnittliga skadeprocenten för egen räkning, 83,1 procent under den senaste femårsperioden återspeglar försäkringsrisken.

Den mottagna affären innehåller huvudsakligen svensk affär. Premieinkomsten uppgick under verksamhetsåret till 33,7 Mkr eller 7 procent av premieinkomsten i direkt försäkring. Största risk i mottagen affär bedöms vara den i affären ingående Nordiska Kärnkraftspoolen. Maximal ansvarighet per skadehändelse i Nordiska Kärnkraftspoolen uppgår för bolagets del till 10,4 Mkr.

För varje särskild händelse och för varje enskild risk uppgår bolagets egna självbehåll till 10,0 Mkr. För olycksfall respektive trafikaffären uppgår bolagets självbehåll till 2 Mkr vardera och för motorkasko uppgår bolagets självbehåll till 1 Mkr.

Valutarisker

Bolagets exponering i utländsk valuta är begränsad till placeringar i aktier, aktiefonder och lån till ett sammanlagt värde om 80,5 Mkr. Exponeringen i utländsk valuta är valutasäkrad.

Ränterisk

Marknadsvärdet på bolagets räntebärande placeringstillgångar, obligationer och lån utgjorde vid räkenskapsårets utgång 804,7 Mkr. Av detta utgör innehav i SEK 760,4 Mkr och innehav i utländsk valuta 44,3 Mkr varav 1,6 MUSD (15,5 Mkr) och 2,8 MEUR (28,8 Mkr).

Kreditrisk för bank

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras bolagets ersättning för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Västernorrland ska stå för 80 procent av uppkomna kreditförluster på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Det finns dock en begränsning i ansvaret vilket innebär att bolagets maximala ansvar uppgår till det enskilda årets totala ersättning från banken, vilket innebär att denna risk är begränsad till cirka 32,1 Mkr. I not 26 lämnas en redogörelse för utestående kreditrisk.

I not 2 lämnas en mer ingående redogörelse för bolagets risker och riskhantering.

Information om ickefinansiella resultatindikationer

Vår värdegrund

Att vara lokalt och kundägt bolag är plattformen i vår värdegrund. Det är naturligt för oss att öka närheten och minska avståndet i hela erbjudandet och i alla kanaler och kontakter med våra kunder. Vi finns där kunderna finns. För oss handlar det kundägda om att styras av en idé, inte av en börskurs. När vi minskar avstånd mellan oss och kund, uppstår den tillit och det förtroende som är en av grunderna för att välja leverantör.

Vår värdegrund innebär att vi alltid gör vårt bästa för att leverera det som är bäst för kunden och vi jobbar tillsammans med kunden. Våra gemensamma värderingar är dokumenterade, förankrade och genomsyrar vår verksamhet i allt vi säger och allt vi gör i kundmötet, ledarskapet och i medarbetarskapet.

Separat hållbarhetsrapport

I enlighet med ÄRL 6 kap 11§ har Länsförsäkringar Västernorrland valt att upprätta hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. Hållbarhetsrapporten har överlämnats till bolagets revisor samtidigt med årsredovisningen. Hållbarhetsrapporten finns tillgänglig på Länsförsäkringar Västernorrlands hemsida lfy.se.

Personalfrågor

Bolagets principer för beslut kring ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare framgår av not 29. Övriga personal- och löneredovisning framgår av not 31.

Kompetens och utveckling

Kompetens handlar, som vi ser det, om varje medarbetares förmåga att prestera önskvärda arbetsresultat, men också om att attrahera, utveckla och behålla kompetens inom företaget. Ambitionen är att skapa goda förutsättningar för personlig utveckling. Utifrån vår övergripande strategi fastställs varje år mål på bolags-, grupp- och individnivå. Tillsammans med värdegrunden utgör dessa utgångspunkten för utvecklingssamtal och målkontraktet.

Hälsa

Vår ambition är att stärka och förbättra hälsa genom att förebygga ohälsa. Vi arbetar med tidiga insatser vid sjukdom. Genom att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete, bidrar vi gemensamt till en hälsosam arbetsmiljö och frisknärvaro. Vi erbjuder alla medarbetare en sjukvårdsförsäkring. Vi har avtal med företagshälsovården och vi subventionerar lunch och har friskvårdsbidrag för våra anställda.

Medarbetarstatistik

Antalet anställda är 120 personer. Medelåldern uppgår till 48 år. Av företagets medarbetare utgör 49 procent kvinnor och 51 procent män. Av bolagets chefer är 45 procent kvinnor och 55 procent män.

Etiska riktlinjer

Våra kunder ska kunna känna förtroende för hur vi förvaltar varje enskild persons eller enskilt företags behov av bank- och försäkrings-tjänster. Våra kunderska även kunna lita på att den information som lämnas till oss, stannar hos oss och inte riskerar att spridas.

Styrelsen för Länsförsäkringar Västernorrland har fastställt etiska riktlinjer som varje medarbetare skall ta del av och verka efter.

Krisledningssystem

Företaget har ett krisledningssystem. Arbetet vid kris sköts av en krisledningsgrupp med ett strategiskt ansvar, en operativ krisgrupp och en kamratstödsgrupp.

Uppföljning

Styrelsen har fastställt hur den löpande uppföljningen i form av utvecklingen av bolagets verksamhet, resultat, ställning och information om viktiga händelser ska ske. Detta finns beskrivet i en rapportinstruktion som ska revideras en gång per år.

Intressebolag

Bolaget är delägare med 25 procent av rösterna och kapitalet i intressebolaget Länsförsäkringar i Norr Holding AB.

Dotterbolag

Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar Västernorrland.

Koncernen

Koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Västernorrland (588000-3842) samt det helägda dotterbolaget Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB (556683-4031). Koncernens kapital inklusive årets resultat uppgår till 1 036 522 tkr varav bundet kapital uppgår till 0 tkr.

Förslag till vinstdisposition

Föregående års vinst har i enlighet med bolagsstämmans beslut överförts i ny räkning.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att följande överförs i ny räkning:

Kr	
Årets vinst	75 141 052
Balanserad vinst	496 090 895
Summa	571 231 947

Femårsöversikt för koncernen

tkr	2019	2018	2017	2016	2015
RESULTAT					
Premieintäkt f e r	478 946	472 562	456 886	440 284	429 278
Kapitalavkastning från finansrörelsen	14 850	18 140	15 077	28 279	9 112
Försäkringsersättningar f e r	-410 102	-444 415	-373 817	-360 374	-309 001
Driftkostnader f e r	-104 706	-99 160	-96 304	-97 591	-88 272
Övriga tekniska kostnader f e r	-1 966	-2 339	-2 728	-4 143	-1 381
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	-22 978	-55 212	-886	6 455	39 736
Finansrörelsens resultat	145 049	82 940	109 557	76 937	73 483
Övriga intäkter och kostnader	-1 515	-3 865	-8 614	-16 084	-20 558
Resultat före dispositioner och skatt	120 556	23 863	100 057	67 308	92 661
Årets resultat efter dispositioner och skatt	108 503	29 222	84 351	60 111	79 612
ÅRETS RESULTAT	108 643	29 362	84 491	60 251	79 752
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringstillgångar, verkligt värde	2 028 331	1 866 096	1 790 568	1 711 214	1 609 841
Premieinkomst f e r	487 401	477 143	465 664	446 467	436 736
Försäkringstekniska avsättningar f e r	1 039 914	999 350	999 350	917 110	906 448
Erforderlig solvensmarginal					99 861
Kapitalbas					835 680
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 036 522	925 841	896 480	811 989	751 738
Uppskjuten skatt	124 306	114 250	119 569	103 824	96 587
Konsolideringskapital	1 160 828	1 040 091	1 016 049	915 813	848 325
Konsolideringsgrad, %	238,2	218,0	218,2	205,1	194,20
Solvensrelaterade uppgifter					
Kapitalbas SII ¹⁾	1 145 897	1 016 326	991 846	858 502	
Solvenskapitalkrav ¹⁾	665 738	511 691	535 658	535 566	
Minimikapitalkrav ¹⁾	166 434	127 923	133 915	113 892	
NYCKELTAL					
Försäkringsrörelsen					
Skadekostnadsprocent f e r ¹⁾	85,6	94,0	81,9	81,9	72,0
Driftskostnadsprocent f e r ¹⁾	21,9	21,0	21,1	22,1	20,6
Totalkostnadsprocent f e r	107,5	115,0	102,9	104,0	92,6
Kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, %	0,6	1,0	1,0	1,0	1,3
Totalavkastning, %	8,1	5,7	7,6	7,0	5,6

¹⁾Värden avser moderbolaget.

Till följd av att det nya Solvens II-regelverket trädde i kraft den 1/1 2016 utgår redovisningen av kapitalbas och erforderlig solvensmarginal enligt tidigare solvensregelverk. Från 2016 redovisas kapitalbas, minimikapitalkrav och solvenskapitalkrav enligt det nya Solvens II-regelverket.

Finansiella rapporter

Resultaträkning	20	Not 16	Finansiella tillgångar	41	
Rapport över totalresultat för koncernen	20	Not 17	Återstående löptid finansiella skulder	44	
Resultatanalys för moderbolaget	21	Not 18	Fordringar avseende direkt försäkring	44	
Balansräkning	22	Not 19	Materiella anläggningstillgångar	44	
Rapport över förändringar i koncernens eget kapital	24	Not 20	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	44	
Rapport över förändringar i moderbolagets eget kapital	24	Not 21	Eget kapital	44	
Kassaflödesanalys	25	Not 22	Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	44	
Not 1	Redovisningsprinciper	26	Not 23	Avsättning för oreglerade skador	45
Not 2	Risker och riskhantering	31	Not 24	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	45
Not 3	Tilläggsupplysningar angående försäkringsrörelsen	36	Not 25	Ställda säkerheter	45
Not 4	Premieinkomst	36	Not 26	Eventualförpliktelser	45
Not 5	Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	36	Not 27	Kassaflödesanalys	45
Not 6	Utbetalda försäkringsersättningar	36	Not 28	Närstående	46
Not 7	Driftkostnader	36	Not 29	Anställda och personalkostnader	46
Not 8	Övriga tekniska kostnader	37	Not 30	Arvode och kostnadsersättningar till revisorer	46
Not 9	Nettoresultat av finansiella instrument	37	Not 31	Ersättningar till ledande befattningshavare	47
Not 10	Övriga intäkter/kostnader	38	Not 32	Operationell leasing	47
Not 11	Skatt på årets resultat	39	Not 33	Räntesats för diskontering av försäkringstekniska avsättningar	47
Not 12	Immateriella tillgångar	39	Not 34	Finansiell effekt vid byte av redovisningsprincip från IAS 17 Leasingavtal till IFRS 16 Leasingavtal	47
Not 13	Rörelsefastigheter	39	Not 35	Förslag till vinstdisposition	47
Not 14	Koncernföretag	39			
Not 15	Andelar i intresseföretag	40			

Resultaträkning

		Koncernen		Moderbolaget	
tkr	Not	2019	2018	2019	2018
TEKNISK REDOVISNING					
Premieinkomst	4	528 942	514 767	528 942	514 767
Premier för avgiven återförsäkring		-41 541	-37 624	-41 541	-37 624
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-8 455	-4 581	-8 455	-4 581
		478 946	472 562	478 946	472 562
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	5	14 850	18 140	14 850	18 140
Utbetalda försäkringsersättningar					
Före avgiven återförsäkring	6	-411 497	-444 033	-411 497	-444 033
Återförsäkrares andel		34 155	39 937	34 155	39 937
Förändring i Avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring		-51 555	-70 971	-51 555	-70 971
Återförsäkrares andel		18 795	30 652	18 795	30 652
Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-410 102	-444 415	-410 102	-444 415
Driftkostnader f e r	7, 32	-104 706	-99 160	-104 782	-99 034
Övriga tekniska kostnader	8	-1 966	-2 339	-1 966	-2 339
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-22 978	-55 212	-23 054	-55 086
ICKE-TEKNISK REDOVISNING					
Kapitalavkastning intäkter	9	31 703	46 835	31 703	46 835
Kapitalavkastning kostnader	9	-34 533	-21 094	-34 170	-21 094
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9	162 729	80 108	129 069	35 709
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	0	-4 769		-4 769
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-14 850	-18 140	-14 850	-18 140
Kapitalavkastning		145 049	82 940	111 752	38 541
Övriga intäkter	10	51 830	48 290	51 830	48 290
Övriga kostnader	10	-53 345	-52 155	-53 294	-52 101
Resultat förmedlad affär		-1 515	-3 865	-1 464	-3 811
Icke-tekniskt resultat		143 534	79 075	110 288	34 730
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		120 556	23 863	87 234	-20 356
Bokslutsdispositioner					
Förändring av överavskrivningar		-	-	0	0
Resultat före skatt		120 556	23 863	87 234	-20 356
Skatt på årets resultat	11	-12 053	5 359	-12 093	5 319
Årets resultat		108 503	29 222	75 141	-15 037

Rapport över totalresultat

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Årets resultat	108 503	29 222	75 141	-15 037
<i>Övrigt totalresultat för året</i>				
Vinst vid omvärdering av rörelsefastighet	180	180		
Skatt hänförlig till poster i övrigt totalresultat	-40	-40		
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	140	140		
Årets totalresultat	108 643	29 362	75 141	-15 037

Resultatanalys för moderbolaget

Direkt försäkring av svenska risker					Motorfordon		Summa direkt försäkring i Sverige	Mottagen återförsäkring
tkr	Totalt	Sjuk- och olycksfall	Hem, villa och fritidshus	Företag, lantbruk och fastighet	Kasko	Trafik		
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat								
Premieintäkter f e r (not 1)	478 946	18 517	107 874	126 277	131 081	64 464	448 213	30 733
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	14 850	313	1 502	1 810	1 292	8 707	13 624	1 226
Försäkringsersättningar f e r (not 2)	-410 102	-16 933	-93 565	-118 052	-104 478	-45 925	-378 953	-31 149
Driftkostnader f e r	-104 782	-4 543	-25 369	-29 980	-30 363	-14 212	-104 467	-315
Övriga tekniska kostnader	-1 966	0	0	0	0	-1 965	-1 965	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-23 054	-2 646	-9 558	-19 945	-2 468	11 069	-23 548	495
Föregående år	-55 080	8 472	-27 695	-42 501	4 819	-10 175	-67 080	12 000
Avvecklingsresultat f e r								
Avvecklingsresultat, brutto	-7 123	-766	6 694	1 240	-1 336	-15 062	-9 230	2 107
Återförsäkrares andel	31 871	-930	-166	9 222	-1 859	25 604	31 871	0
Avvecklingsresultat f e r	24 748	-1 696	6 528	10 462	-3 195	10 542	22 641	2 107
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	221 029	9 778	55 039	59 530	59 212	32 001	215 560	5 469
Avsättning för oreglerade skador	1 029 335	52 758	58 750	113 596	30 712	479 407	735 223	294 112
Summa försäkringstekniska avsättning före avgiven återförsäkring	1 250 364	62 536	113 789	173 126	89 924	511 408	950 783	299 581
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar								
Avsättning för oreglerade skador	210 451	7 887	689	14 346	3 528	184 001	210 451	0
NOTER TILL RESULTATANALYS								
NOT 1								
Premieintäkter f e r	478 946	18 517	107 874	126 277	131 081	64 464	448 213	30 733
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	528 942	20 994	115 227	155 234	132 581	71 185	495 221	33 721
Premier för avgiven återförsäkring	-41 541	-1 322	-5 386	-25 428	-1 118	-8 287	-41 541	0
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-8 455	-1 155	-1 967	-3 529	-382	1 566	-5 467	-2 988
NOT 2								
Försäkringsersättningar f e r	-410 102	-16 933	-93 565	-118 052	-104 478	-45 925	-378 953	-31 149
Utbetalda försäkringsersättningar	-377 340	-13 830	-99 692	-86 213	-94 355	-47 469	-341 559	-35 781
Före avgiven återförsäkring	-411 496	-13 830	-101 868	-111 034	-94 392	-54 591	-375 715	-35 781
Återförsäkrares andel	34 156	0	2 176	24 821	37	7 122	34 156	0
Förändring i Avsättning för oreglerade skador f e r	-32 762	-3 103	6 127	-31 839	-10 123	1 544	-37 394	4 632
Före avgiven återförsäkring	-51 557	-2 376	8 468	-26 255	-10 044	-25 982	-56 189	4 632
Återförsäkrares andel	18 795	-727	-2 341	-5 584	-79	27 526	18 795	0

Balansräkning

		Koncernen		Moderbolaget	
tkr	Not	2019	2018	2019	2018
TILLGÅNGAR					
Immateriella tillgångar					
Övriga immateriella tillgångar	12	2 142	3 213	2 142	3 213
Placeringstillgångar					
Byggnader och mark					
Rörelsefastigheter	13, 34	31 076	9 323	9 323	9 323
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag					
Aktier och andelar i koncernföretag	14	0	0	45 736	45 736
Aktier och andelar i intresseföretag	15	3 770	3 770	3 770	3 770
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	16	1 179 301	1 138 503	998 400	844 412
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16	804 739	705 147	804 739	705 147
Derivat	16	203	212	203	212
Övriga finansiella placeringstillgångar	16	9 185	8 973	9 185	8 973
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		57	168	57	168
Summa placeringstillgångar		2 028 331	1 866 096	1 873 555	1 620 954
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar					
Avsättning för oreglerade skador		210 450	191 656	210 450	191 656
Summa återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar		210 450	191 656	210 450	191 656
Fordringar					
Fordringar avseende direkt försäkring	18	156 842	131 611	156 842	131 611
Fordringar avseende återförsäkring		9 221	7 216	9 221	7 216
Övriga fordringar		46 234	64 740	46 234	64 870
Summa fordringar		212 297	203 567	212 297	203 697
Andra tillgångar					
Materiella tillgångar	19	6 253	5 665	6 253	5 665
Likvida medel/Kassa och bank		72 423	50 669	72 330	50 576
Summa andra tillgångar		78 676	56 334	78 583	56 241
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 556	1 411	1 556	1 411
Förutbetalda anskaffningskostnader		7 292	8 180	7 292	8 180
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	4 518	4 003	4 518	4 003
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		13 366	13 594	13 366	13 594
SUMMA TILLGÅNGAR		2 545 262	2 334 460	2 388 251	2 086 142

Balansräkning, forts

		Koncernen		Moderbolaget	
tkr	Not	2019	2018	2019	2018
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Bundet eget kapital					
Uppskrivningsfond		-	-	29 735	29 735
Reservfond		-	-	7 225	7 225
Fritt eget kapital					
Reserver		139 090	135 705		
Balanserad vinst		788 789	760 774	496 091	511 128
Årets resultat		108 643	29 362	75 141	-15 037
Summa eget kapital	21	1 036 522	925 841	608 192	533 051
Obeskattade reserver					
Utjämningfond		0	0	10 535	10 535
Säkerhetsreserv		0	0	174 686	174 686
Summa obeskattade reserver		0	0	185 221	185 221
Försäkringstekniska avsättningar					
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	22	221 029	212 573	221 029	212 573
Avsättning för oregrerade skador	23, 33	1 029 335	978 433	1 029 335	978 433
Summa försäkringstekniska avsättningar		1 250 364	1 191 006	1 250 364	1 191 006
Andra avsättningar					
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		2 071	2 342	2 071	2 342
Uppskjuten skatteskuld	11	124 306	114 250	85 595	73 501
Summa avsättningar för andra risker och kostnader		126 377	116 592	87 666	75 843
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring		53 046	52 132	53 046	52 132
Skulder avseende återförsäkring		7 564	3 881	7 564	3 881
Skulder till dotterbolag				146 720	
Övriga skulder	16, 17, 34	48 557	25 222	26 642	25 223
Summa skulder		109 167	81 235	233 972	81 236
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter					
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	22 832	19 786	22 836	19 785
		22 832	19 786	22 836	19 785
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 545 262	2 334 460	2 388 251	2 086 142

Rapport över förändringar i eget kapital, koncernen

tkr	Reserver Omvärdering rörelsefastighet	Balanserade vinstmedel	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2018-01-01	6 835	805 293	84 351	896 479
Omföring av föregående års resultat		84 351	-84 351	0
<i>Årets totalresultat</i>				
Årets resultat		-	29 222	29 222
<i>Övrigt totalresultat för året</i>		-		
Omvärdering brutto	180			180
Omvärdering skatt	-40			-40
Utgående eget kapital 2018-12-31	6 975	889 644	29 222	925 841
Ingående eget kapital 2019-01-01	6 975	889 644	29 222	925 841
Omföring av föregående års resultat		29 222	-29 222	
Justering av eget kapitalandel av obeskattade reserver på grund av ändrad skattesats		2 038		2 038
<i>Årets totalresultat</i>				
Årets resultat			108 503	108 503
<i>Övrigt totalresultat för året</i>				
Omvärdering brutto	180			180
Omvärdering skatt	-40			-40
Utgående eget kapital 2019-12-31	7 115	920 904	108 503	1 036 522

Rapport över förändringar i eget kapital, moderbolaget

tkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Reservfond	Uppskriv- ningsfond	Balanserade vinstmedel	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2018-01-01	7 225	29 735	470 159	40 969	548 088
Omföring av föregående års resultat	-	-	40 969	-40 969	0
Årets resultat	-	-	-	-15 037	-15 037
Utgående eget kapital 2018-12-31	7 225	29 735	511 128	-15 037	533 051
Ingående eget kapital 2019-01-01	7 225	29 735	511 128	-15 037	533 051
Omföring av föregående års resultat	-	-	-15 037	15 037	0
Årets resultat	-	-		75 141	75 141
Utgående eget kapital 2019-12-31	7 225	29 735	496 091	75 141	608 192

Kassaflödesanalys (direkt metod)

tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Den löpande verksamheten				
Premieinbetalningar	504 625	511 121	504 625	511 121
Premieutbetalningar till återförsäljare	-41 541	-37 624	-41 541	-37 624
Skadeutbetalningar	-411 479	-444 033	-411 479	-444 033
Skadeinbetalningar för återförsäkrare	35 833	44 039	35 833	44 039
Driftsutgifter	-80 026	-95 076	-80 026	-95 076
Övriga in- och utbetalningar	-3 704	3 633	-10 260	3 633
Kassaflöde från den löpande verksamheten	3 708	-17 940	-2 848	-17 940
Investeringsverksamheten				
<i>Investeringar i:</i>				
Aktier och andelar	-86 542	-32 480	-86 542	-32 480
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-211 537	-148 452	-211 537	-148 452
<i>Avyttring av:</i>				
Aktier och andelar	52 440	85 975	52 440	85 975
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	121 137	90 447	121 137	90 447
Amortering av lämnade lån				
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-2 261	-2 043	-2 261	-2 043
Avyttring av anläggningstillgångar	855	67	855	67
Ränteinbetalningar	9 698	7 686	9 698	7 686
Erhållna utdelningar	1 666	11 311	1 666	11 311
Övriga utbetalningar	-7 574	-7 161	-7 574	-7 161
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-122 118	5 350	-122 118	5 350
Finansieringsverksamheten				
Lån från dotterbolag	146 720		146 720	
Amortering av nyttjanderättstillgångar	-6 556			
Årets kassaflöde	21 754	-12 590	21 754	-12 590
Likvida medel / Kassa och bank vid årets början	50 669	63 259	50 576	63 166
Likvida medel / Kassa och bank vid årets slut	72 423	50 669	72 330	50 576

Noter till de finansiella rapporterna

Alla belopp redovisas i tkr om inget annat anges.

Not 1 Redovisningsprinciper

ALLMÄN INFORMATION

Årsredovisningen avges per den 31 december 2019 och omfattar perioden 2019-01-01 – 2019-12-31 och avser Länsförsäkringar Västernorrland som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Härnösand. Adressen till huvudkontoret är Köpmangatan 13, Härnösand och organisationsnummer är 588000-3842.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU samt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560). Vidare har Rådet för finansiell rapportering rekommenderat RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats. Tillämpliga delar i Finansinspektionens föreskrifter om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 har även tillämpats i koncernredovisningen.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnittet om Moderbolagets redovisningsprinciper.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 19 mars 2020. Koncernens resultat- och balansräkning och moderbolagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 24 april 2020.

Värderingsgrunder tillämpade vid upprättande av de finansiella rapporterna

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental. Finansiella tillgångar och skulder är redovisade till verkligt värde. Övriga tillgångar redovisas till anskaffningsvärden. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet eller som finansiella tillgångar som kan säljas. Även fastigheter är värderade till verkligt värde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta finansiella rapporter kräver att företagets ledning gör bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Det är framförallt verkligt värde på de försäkringstekniska avsättningarna, rörelsefastigheten och onoterade finansiella instrument som är föremål för företagsledningens uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs. De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna, om inte annat framgår nedan.

Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2, där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Resultatredovisning

Resultatet presenteras i två delar i resultaträkningen: dels i skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat, dels i det icke-tekniska resultatet som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen. Kapitalavkastningen inkluderar realiserade värdeförändringar på placeringstillgångarna.

Ändrade redovisningsprinciper och upplysningar som tillämpas från och med 1 januari 2019

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 Leasingavtal har ersatt IAS 17 Leasingavtal och medför framförallt en ändrad redovisning av operationella leasingavtal där koncernen är leasetagare och som enligt IAS 17 redovisades som en leasingkostnad i rapport över resultat. IFRS 16 medför en ändrad redovisning hos leasetagare då samtliga leasingavtal (med vissa lätttnadsregler) ska redovisas i rapport över finansiell ställning som en leasingskuld för skyldigheten att betala framtida fasta leasingavgifter och en leasingtillgång som ett uttryck för rättigheten att få använda en underliggande tillgång. Redovisning av leasingavtal hos leasegivare motsvarar i allt väsentligt tidigare gällande principer. Länsförsäkringar Västernorrland har använt sig av möjligheten i RFR 2 att inte tillämpa IFRS 16 i juridisk person på grund av sambandet mellan redovisning och beskattning varför den nya leasingstandard inte haft någon finansiell effekt. Bedömning av leasing. Vid ingång av ett avtal bedömer koncernen huruvida avtalet inkluderar leasing. Ett avtal är, eller består av, leasing om avtalet medför att koncernen har en rättighet att kontrollera användningen av en identifierad tillgång under en tidsperiod i utbyte mot ersättning. Koncernen har valt att identifiera leasingkomponenter i koncernens leasingavtal och inte inkludera icke-leasingkomponenter i beräkning av leasingskulden.

Tillämpning av undantagsregler

Det finns undantag för korttidsleasingavtal och leasing för vilka den underliggande tillgången har ett lågt värde. Koncernen har valt att i rapport över finansiell ställning inte redovisa leasingavtal för vilka den underliggande tillgången har ett lågt värde eller med en leasingperiod (inklusive förlängningsoption vilka koncernen med rimlig säkerhet kan förväntas att utnyttja) som understiger 12 månader respektive avslutas inom 12 månader från den första tillämpningsdagen 1 januari 2019.

Klassificering av leasingavtal

Koncernen redovisar sina leasingavtal i rapport över finansiell ställning som en nyttjanderättstillgång och en leasingskuld. Nyttjanderättstillgångar klassificeras som motsvarande underliggande tillgång skulle ha redovisats om den ägdes. Leasingavtal som avser lokalhyra klassificeras som rörelsefastigheter och leasingavtal som avser olika form av utrustning, IT-servrar och bilar klassificeras som materiella tillgångar. Koncernens leasingskulder redovisas i rapport över finansiell ställning som övriga skulder.

Inventering av leasingavtal

Länsförsäkringar Västernorrland har identifierat sina leasingavtal genom en genomgång av balans- och resultaträkningen samt genom intervjuer med relevanta personer i organisationen för att förstå och identifiera avtalen. Hyresavtalen för Sundsvall, Härnösand och Örnsköldsvik har bedömts som väsentliga avtal.

Effekt av övergång till IFRS 16

Koncernen har tillämpat övergångsmetoden modifierad retroaktiv tillämpning som innebär att jämförande information lämnas i enlighet med IAS 17 och IFRIC 4. Övergången till IFRS 16 innebär att koncernen har redovisat nya tillgångar och skulder för sina operationella leasingavtal som leasetagare för framförallt lokalhyror och olika form av utrustning, bilar och servrar. Koncernen har vid övergången redovisat nuvärdet av återstående leasingavgifter som leasingskulder till ett belopp om 28 Mkr. Nyttjanderättstillgångar har vid övergången redovisats till ett belopp motsvarande leasingskulder (efter justering för förutbetalda leasingavgifter redovisade 31 december 2018) varför koncernen inte redovisar någon justering av eget kapital i den ingående balansen för 2019. Effekten på koncernens rapport över finansiell ställning vid övergången till IFRS 16 presenteras i sin helhet i not 34. Kostnaderna för koncernens leasingavtal har förändrats då koncernen redovisar avskrivning för nyttjanderättstillgångar och räntekostnader för leasingskulder. Tidigare redovisade koncernen operationell leasingkostnad linjärt över leasingperioden.

IFRIC 23 Osäkerhet i fråga om inkomstskattemässig behandling

Från och med 1 januari 2019 tillämpar IFRIC 23 Osäkerhet i fråga om inkomstskattemässig behandling. IFRIC 23 förtydligar hur IAS 12 Inkomstskatter ska tillämpas om det är oklart hur skattelagstiftningen ska tillämpas på en viss transaktion eller under en viss omständighet. Tolkningen har inte medfört någon påverkan på företagets finansiella rapport.

Nya standarder och tolkningar som ännu inte har tillämpats

IFRS 9 "Finansiella instrument" hanterar klassificering och värdering av finansiella tillgångar och skulder. Den fullständiga versionen av IFRS 9 gavs ut i juli 2014 och är antagen av EU. Den ersätter de delar av IAS 39 som hanterar klassificering och värdering av finansiella instrument. IFRS 9 behåller en blandad värderingsansats men förenklar denna ansats i vissa avseenden. Det kommer att finnas tre värderingskategorier för finansiella tillgångar: upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde över övrigt totalresultat och verkligt värde över resultaträkningen. Hur ett instrument ska klassificeras beror på företagets affärsmodell och instrumentets karaktäristika. Det finns en möjlighet att värdera finansiella tillgångar till verkligt värde över resultatet för tillgångar som annars inte skulle gjort det i fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mismatch i redovisningen ("Fair value option"). IFRS 9 inför också en ny modell för beräkning av kreditförlustreserv som utgår från förväntade kreditförluster. Finansiella skulder kommer att värderas till upplupet anskaffningsvärde eller till verkligt värde över resultaträkningen.

Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2018. Försäkringsföretag har möjlighet att uppskjuta tillämpningen av standarden till dess att IFRS 17, Insurance Contracts, börjar tillämpas, dock senast 2022. Koncernen har valt att tillämpa möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9 och istället fortsätta att tillämpa IAS 39.

IFRS 17-försäkringsavtal. Standarden IFRS-17 Försäkringsavtal publicerade i maj 2017 och träder i kraft den 1 januari 2022. Den syftar till att skapa en enhetlig metod för redovisning av alla typer av försäkringsavtal, en högre grad av transparens över försäkringsföretagens intjäning och ökad jämförbarhet mellan företag och länder. Definitionen av ett försäkringsföretag lämnas i princip oförändrad jämfört med IFRS 4, medan reglerna för separation av investerings- och tjänstekomponenter ändras i vissa avseenden. Uppställningsformer i resultat- och balansräkningar kommer att ändras i grunden och kraven på tilläggsupplysningar utökas väsentligt. Förstagångstillämpning av standarden kräver full retroaktiv tillämpning med vissa begränsade möjligheter till förenkling. Det råder fortfarande osäkerhet om i vilken utsträckning IFRS 17 får eller ska tillämpas i juridisk person när den träder i kraft. Länsförsäkringar Västernorrland har börjat analysera vilken effekt som IFRS 17 kommer att få på bolagets presentation, redovisning, värdering och tilläggsupplysningar. Dessutom utvärderas i vilken utsträckning premieallokeringsmetoden skulle vara lämplig att tillämpa på vissa avtal och om någon av lättnaderna för full retroaktivitet vid första gångstillämpning är tillämpliga. Ändamålsenligheten i bolagets systemstöd ses också över.

Inga andra av de IFRS eller IFRIC-tolkningar som ännu inte har trätt i kraft, väntas ha någon väsentlig inverkan på koncernen.

KONSOLIDERINGSPRINCIPER

Dotterföretag

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Länsförsäkringar Västernorrland. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas om en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierade tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av trans-

aktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser redovisas som goodwill.

Transaktionsutgifter som uppkommer inkluderas i anskaffningsvärdet. När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från interna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag och gemensamt kontrollerade företag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Försäkringsföretagets funktionella valuta är svenska kronor och vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader.

En del av bolagets placeringar är noterade i USD. Dessa exponeringar är valutasäkrade och löpande omsätts terminskontrakten med löptider om 1-3 månader.

INTÄKTER

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av bank- och fondtjänster

Bolaget erbjuder/förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, det vill säga när tjänsten utförts.

Ränteintäkter

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar eller skulder redovisas i balansräkningen när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor (affärsdagsredovisning). Kundfordringar redovisas i balansräkningen när de faktureras. Leverantörs-skulder redovisas när faktura mottagits. Andra skulder redovisas när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits. Andra skulder redovisas när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger (även om faktura ännu inte mottagits). Finansiella tillgångar upphör att redovisas i balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för delar av finansiella tillgångar. Finansiella skulder upphör att redovisas i balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för delar av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en legal rätt och en avsikt att reglera mellanhavandena netto. I dessa fall presenteras posterna netto.

Upplupen ränta på räntebärande tillgångar och skulder redovisas på särskild rad i balansräkningen som upplupen ränteintäkt eller räntekostnad, separat från tillgången eller skulden som räntan belöper på.

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde. Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader (till exempel courtage) för dessa instrument kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader.

Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori, se not 16.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Länsförsäkringar Västernorrland förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer, derivat och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som orealiserade resultat (förutom i de fåtal fall när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt). Detta innebär att även placeringar i noterade aktier såsom till exempel LFAB ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen.

Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Västernorrland alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen förutom (i) när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt och (ii) när redovisningslagstiftningen inte medger detta vid redovisning i juridisk person. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern och intresseföretag samt obligationer.

Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet. Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet. Eventuellt nedskrivningsbehov provas regelbundet.

Lånefordringar och kundfordringar

Låne- och kundfordringar utgörs i balansräkningen av lån till intresseföretag och likvida medel. Låne- och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva indikationer att låne- och kundfordringar är i behov av nedskrivning. När redovisade behov föreligger redovisas detta som orealiserad förlust och vid konstaterad förlust som realiserad förlust.

I kategorin Lånefordringar och kundfordringar ingår även likvida medel. Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Denna kategori instrument utgörs av derivat med negativa marknadsvärden och som inte används för säkringsredovisning. Alla derivat som inte ingår i säkringsredovisning klassificeras som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet. Finansiella skulder som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av övriga skulder. Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades när skulden togs upp.

VÄRDERINGSPRINCIPER

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlätas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida transaktionskostnader. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Verkligt värde på noterade finansiella tillgångar fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Onoterade tillgångar utgörs i balansräkningen av derivat, noterade aktieinnehav och vissa hybridkontrakt.

Bolagets aktieinnehav i LFAB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet så redovisas aktierna till detta lägre värde.

När det gäller aktieinnehaven i Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB, värderas dessa till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen (se vidare not 14 nedan).

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument som värderas till verkligt värde över resultaträkningen redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning respektive orealiserade värdeförändringar.

ÖVRIGA TILLGÅNGAR

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som identifierats i ett förvärv redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för värdeminskningssavdrag och eventuella nedskrivningar. Nyttjandeperioden har uppskattats till fem år.

Byggnader och mark

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter är fastigheter som används i en betydande omfattning i den egna verksamheten. Koncernen Länsförsäkringar Västernorrland har sedan tidigare redovisat samtliga fastigheter, även sådana som används i den egna rörelsen, som en förvaltningsfastighet till verkligt värde med värdeförändringarna i resultaträkningen, i enlighet med lätttnadsreglerna i Finansinspektionens föreskrifter. Enligt IFRS ska reglerna i IAS 16 tillämpas för rörelsefastigheter i koncerner. Länsförsäkringar Västernorrland har valt att redovisa rörelsefastigheter till ett omvärderat värde, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och justeringar på grund av omvärdering på omvärderingsdagen. Värdeökningar till följd av omvärderingar redovisas i en omvärderingsreserv som utgör en del av Övrigt totalresultat i eget kapital.

Om ökningen utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång, redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. Dock redovisas minskningen i övrigt totalresultat till den del det finns eventuellt befintligt saldo i omvärderingsreserven hänförlig till tillgången. Avskrivningar baserade på ingående marknadsvärde görs med två procent per år.

Skillnaden mellan avskrivning baserad på det omvärderade värdet och avskrivningar enligt ursprungligt anskaffningsvärde överförs från omvärderingsreserven till årets totalresultat.

Övriga materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsulttjänster och juristtjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång upphör att redovisas i balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivningsprinciper för materiella tillgångar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, mark skrivs inte av. Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen.

- Inventarier, verktyg och installationer 5 år
- Fordon 5 år
- Förbättringar i annans lokal 20 år

Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet).

En nedskrivning återförs om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de anta-

ganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värdet som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Leasing

Redovisning som leasetagare

Koncernen redovisar samtliga leasingavtal (med vissa undantagsregler nedan) i rapport över finansiell ställning som en leaseingskuld för skyldigheten att betala framtida fasta leasingavgifter och en leasingtillgång som ett uttryck för rättigheten att få använda en underliggande tillgång. Vid ingången av ett avtal bedömer koncernen huruvida avtalet inkluderar leasing. Ett avtal är, eller består av, leasing om avtalet medför att koncernen har en rättighet att kontrollera användningen av en identifierad tillgång under en tidsperiod i utbyte mot ersättning. Koncernen har valt att enbart identifiera leasingkomponenter i koncernens leasingavtal och inte inkludera icke-leasingkomponenter i beräkning av leaseingskulden.

Värdering av leaseingskulder

Leaseingskulden värderas till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden varför leasingbetalningar fördelas mellan amortering av leaseingskulden och räntekostnad. Leaseingskulder redovisas som nuvärdet av återstående leasingavgifter i rapport över finansiell ställning och inkluderar följande leasingbetalningar:

- fasta avgifter (inklusive till sin substans fasta avgifter)
- variabla leasingavgifter som beror på ett index eller ett pris, initialt värderade med hjälp av index eller pris vid inledningsdatumet
- belopp som förväntas betalas ut av leasetagaren enligt restvärdesgarantier

Leasingbetalningar som kommer att göras för rimligtvis säkra förlängningsoptioner ingår också i värderingen av kulden.

Leaseingskulden omvärderas när det finns en förändring i framtida leasingbetalningar som uppstår till följd av förändring i index eller ränta, förväntade restvärdesgarantier eller om koncernen har gjort en ny bedömning om att använda en möjlighet att köpa den underliggande tillgången, förlänga eller avsluta leasingavtalet i förtid. Koncernen är exponerad för eventuella framtida öknings av rörliga leasingbetalningar baserade på ett index eller en ränta, som inte ingår i leaseingskulden förrän de träder i kraft. När justeringar av leasingbetalningar baserade på ett index eller en ränta träder i kraft omvärderas leaseingskulden och justeras mot nyttjanderätten.

För att beräkna leaseingskulden diskonteras leasingbetalningarna med leasingavtalets implicita ränta. Om denna räntesats inte kan fastställas enkelt, vilket normalt är fallet för koncernens leasingavtal, ska leasetagarens marginella låneränta användas, vilken är räntan som den enskilda leasetagaren skulle få betala för att låna de nödvändiga medlen för att köpa en tillgång av liknande värde som nyttjanderätten i en liknande ekonomisk miljö med liknande villkor och säkerheter.

Värdering av leasingtillgångar

Leasingtillgången värderas till anskaffningsvärde och redovisas till ett belopp motsvarande det leaseingskulden ursprungligen värderades till efter justering för förutbetalda leasingavgifter och initiala direkta utgifter, samt utgifter för att återställa tillgången till det skick som föreskrivs i leasingavtalets villkor.

Nyttjanderätter skrivs av linjärt i efterföljande perioder över det kortare av nyttjandeperioden och leasingperioden från inledningsdatumet. Om koncernen är rimligt säker på att utnyttja en köpoption skrivs nyttjanderätten av över den underliggande tillgångens nyttjandeperiod.

Tillämpning av undantagsregler

Koncernen har valt att i rapport över finansiell ställning inte redovisa leasingavtal för vilka den underliggande tillgången har ett lågt värde eller med en leasingperiod (inklusive förlängningsoption vilka koncernen med rimlig säkerhet kan förväntas att utnyttja) som understiger 12 månader. Koncernen redovisar leasingavgifter för leasingavtal som omfattas av undantagsreglerna som en leasingkostnad linjärt över leasingperioden.

Klassificering av leasingavtal

Koncernen redovisar sina leasingavtal i rapport över finansiell ställning som en nyttjanderättstillgång och en leasingskuld. Nyttjanderättstillgångar klassificeras som motsvarande underliggande tillgång skulle ha redovisats om den ägdes.

Redovisning som leasegivare

Leasingavtal klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så inte är fallet är det fråga om operationell leasing.

Bankkoncernens tillgångar som hyrs ut enligt finansiella leasingavtal redovisas som utlåning till allmänheten då riskerna förenade med ägandet förts över på leasetagaren. Initialt redovisas ett belopp som motsvarar nuvärdet av alla minimileasebetalningar som ska erläggas från leasetagaren samt eventuellt garanterat restvärde som tillfaller leasegivaren. Erhållna betalningar från dessa avtal redovisas dels som en amortering av leasingfordran och dels som ränteintäkter.

Koncernen är leasegivare och i liten omfattning även leasetagare i form av externa hyresavtal som klassificeras som operationell leasing och där kostnaderna redovisas som hyra.

Jämförelsetal enligt IAS 17 Leasingavtal

Koncernens redovisningsprinciper för jämförelsetal enligt IAS 17 för redovisning hos leasegivare motsvarar i all väsentlighet nuvarande redovisningsprinciper. För de leasingavtal som koncernen är leasetagare och som tidigare har bedömts som operationella leasingsavtal redovisas leasingavgifter som en leasingkostnad linjärt över leasingperioden.

REDOVISNING AV FÖRSÄKRINGSAVTAL

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4, ÅRFL och FFFS 2015:12. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkringavtal. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som finansiella instrument. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Västernorrland tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Även i de fall ersättningen är liten i absoluta tal, är beloppet betydande i relation till det belopp som utbetalas om den försäkrade händelsen inte inträffar (då ingen ersättning utgår). Samtliga Länsförsäkringar Västernorrlands försäkringskontrakt har därför bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda till bolaget eller ej. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador och motsvarar förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker (nivåttillägg). Denna bedömning innefattar bland annat uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till bolaget, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder och då i huvudsak med Chain-ladder-metoden. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risker för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Driftkostnader

Driftkostnader i försäkringsrörelsen redovisas funktionsuppdelade som anskaffningskostnader, administrationskostnader samt skaderegleringskostnader. Driftkostnader för skadereglering redovisas som en del av resultaträkningens försäkringsersättningar. Driftkostnader för kapitalavkastning redovisas under icke-tekniskt resultat som kapitalavkastning kostnader. Under icke-tekniskt resultat redovisas även driftkostnader för förmedlad affär som övriga kostnader.

Förlustprövning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna provas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats utan diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen.

Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iakttas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Återförsäkring

Kostnader för återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftkostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Anskaffningskostnader avskrivs på 12 månader.

Fordringar och skulder avseende direkt försäkring och återförsäkring

Fordringar och skulder avseende direkt försäkring och återförsäkring redovisas på samma sätt som låne- och kundfordringar.

ANDRA REDOVISNINGSPRINCIPER AV BETYDELSE

Avsättningar och eventalförpliktelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. Om effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

Upplysningar om eventalförpliktelser lämnas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget skall ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Västernorrland skall stå för 80 procent av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Det finns dock en begränsning i avtalet som innebär att bolagets ansvar maximalt kan uppgå till det enskilda årets totala ersättning från banken, vilket innebär att denna risk är begränsad till cirka 32,1 Mkr. För att inte redovisa intäkter för affärer som kan komma att generera en framtida återbetalning sätter bolaget av en del av intäkten i en reserv som kan utnyttjas i fall bolaget erhåller större återbetalningskrav från Länsförsäkringar Bank.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas direkt mot eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader som inte beaktas är skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill samt första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat, vidare beaktas inte heller skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Ersättningar till anställda och personer i ledande ställning

Kostnader för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktligt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar erbjuds för att uppmuntra frivillig

avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Bolaget tillämpar principer för ersättningar som innebär att man kan identifiera, mäta, styra och internt rapportera de risker som dess verksamhet är förknippad med. Bolaget har en ersättningsmodell som är förenlig med och främjar en effektiv riskhantering. Utgångspunkten är att ersättningar och anställningsvillkor inte får uppmuntra till överdrivet risktagande, men möjliggör att anställda och ledande befattningshavare kan rekryteras och behållas.

Till anställda i ledande befattningar och som kan påverka bolagets risknivå räknas verkställande direktör och personer i bolagets ledning (avdelningschef).

Ersättning ska i huvudsakligen i form av fast månadslön. Styrelsen har beslutat om resultatbonus och prestationsmål som gäller på lika sätt för alla anställda i bolaget och vars storlek är beroende av det övergripande bolagsresultatet. Den rörliga ersättningen är maximerad till 0,5 prisbasbelopp per år och utgår till alla anställda, förutom vd. Med hänsyn till vikten av att oberoendet avseende kontrollfunktionerna compliance, riskkontroll och internrevision inte ska kunna ifrågasättas, utgår ingen resultatbonus till anställda inom dessa funktioner.

Då ersättningsbeloppet är lika för samtliga anställda som omfattas och beloppets storlek inte påverkar bolagets långsiktigt hållbara resultat och inte heller äventyrar företagets förmåga till långsiktigt positivt resultat utbetalas denna rörliga ersättning som engångsbelopp till samtliga anställda som omfattas.

Rörlig ersättning i form av provisioner förekommer bland säljande personal. Denna personalkategori tillhör inte kategorin anställda i ledande position och bedöms inte i sitt dagliga arbete utöva ett sådant inflytande att det påverkar bolagets risknivå.

Styrelsen och styrelsens ersättningsutskott handlägger överenskommelser med verkställande direktören.

Pensioner genom försäkring

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19 i koncernredovisningen, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Pension erhålls i huvudsak enligt vid varje tidpunkt gällande pensionsavtal för försäkringsbranschen. För vd kan tillkomma kompletterande pensionsöverenskommelse baserad på marknadsmässig bedömning av relevanta motsvarande tjänster (se not 33). Utöver ovanstående gör bolaget pensionsavsättningar utöver tryggandelagens regler för medarbetare som omfattas av den så kallade "62-årsregeln". Avsättningar enligt den så kallade "62-årsregeln" avser medarbetare födda 1955 eller tidigare, som enligt avtal har möjlighet att gå i pension vid 62 års ålder. Avsättningen baseras på tidigare observationer och förväntad löneutveckling.

MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Av detta avsnitt framgår på vilka punkter moderbolagets redovisningsprinciper avviker från koncernens. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

Moderbolaget upprättar sin redovisning enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 och Rådet för finan-

siell rapporterings rekommendation RFR 2 redovisning för juridiska personer. Även av Rådet för finansiell rapportering utgivna uttalanden tillämpas. Försäkringsföretaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2015:12. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Dotterföretag och intresseföretag

Andelar i dotterföretag och intresseföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdeметод. Erhållna utdelningar redovisas som intäkt som en del av kapitalavkastningen. Nedskrivningsbehov testas löpande.

Anteciperade utdelningar

Anteciperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderföretaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och moderföretaget har fattat beslut om utdelningens storlek innan moderföretaget publicerat sina finansiella rapporter.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Koncernbidrag och aktieägartillskott redovisas i enlighet med uttalandet från Rådet för finansiell rapportering (RFR 2), uppdaterad i januari 2013. Koncernbidrag redovisas enligt huvudregeln, dvs erhållna koncernbidrag som moderbolag erhåller från dotterbolag redovisas som finansiell intäkt. Lämnade och erhållna koncernbidrag från moderbolag till dotterbolag redovisas som ökning av andelar i koncernföretag. Lämnade och erhållna koncernbidrag som dotterbolag lämnar till moderbolag redovisas direkt mot eget kapital i dotterbolaget. Aktieägartillskott redovisas i eget kapital hos mottagaren och som en del av anskaffningsvärdet på aktier och andelar hos givaren, i den mån nedskrivning ej erfordras.

Not 2

Risker och riskhantering

Inledning

Bolagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten i Länsförsäkringar Västernorrland. Denna not omfattar en beskrivning av företagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om bolagets risker.

Mål, principer och metoder för bolagets riskhantering

Syftet med företagets riskhanteringssystem är att identifiera, mäta och styra samtliga risker som företaget är exponerat för – både försäkringsrisker och finansiella risker. Ett viktigt syfte är också att tillse att företaget har en betryggande solvens i förhållande till de risker företaget är exponerat för.

Bolagets sätt att hantera risktagandet bygger på tydligt definierade ansvarsområden och väl fungerande processer. Bland annat finns dokument som styr riskbedömning och riskurval vid införsäkringstillfället. Vidare finns en riskberäkningsmodell där risker inom olika områden kan kvantifieras.

Ansvar för Länsförsäkringar Västernorrlands riskhanteringssystem ligger hos styrelsen som årligen fastställer bolagets övergripande styrdokument: affärsplan och policy gällande styrning av konsolideringskapital och placeringstillgångar utifrån ett riskperspektiv. Styrelsen får löpande rapportering om hur bolagets risker utvecklas via ett flertal olika rapporter. Styrelsen har inrättat fyra utskott: Ersättningsutskottet, Risk- och revisionsutskottet, Placeringsutskottet och utskottet för ägarfrågor. Styrelsen har dessutom en oberoende granskningsfunktion till sitt förfogande.

Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning och övriga anställningsvillkor till vd och principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen inför behandling av styrelsen. I ersättningsutskottet ingår ordförande och vice ordförande.

Revisionsutskottet ska svara för beredning av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra bolagets interna styrning och kontroll. Revisionsutskottet ska bestå av minst tre ledamöter. Styrelseledamot som ingår i bolagsledningen får inte vara ledamot av utskottet, men kan delta som föredragande. Styrelsen fastställer instruktion för Revisionsutskottet.

Placeringsutskottets uppgift är att vara ett forum för finansiell omvärlds- och makroekonomiska analyser samt att bereda och koordinera ärenden inom kapitalförvaltningsområdet, vilka ska föreläggas styrelsen för beslut. Placeringsutskottet ska vidare bevaka att av styrelsen beslutade mål, fastställd placeringsinriktning och delegeringsordning uppnås och efterlevs av kapitalförvaltaren samt utgöra rådgivande organ för bolagets bank- och finansiella tjänster. I placeringsutskottet ingår fyra styrelseledamöter inklusive vd. Styrelsen fastställer instruktion för placeringsutskottet.

Utskottet för ägarfrågor ska arbeta för att tydliggöra, förbättra och förnya fullmäktigerollen i ledet att stärka varumärket och öka insikten om ömsidigheten. Instruktionen omfattar endast att utveckla samverkan och kommunikation med ägarrepresentanterna. Alla formella frågor och beslut hanteras på bolagsstämma.

Styrelsen skall utse en från den operativa verksamheten oberoende granskningsfunktion, Internrevision, med huvudsaklig uppgift att följa upp att verksamhetens omfattning och inriktning överensstämmer med av styrelsen utfärdade riktlinjer och att verksamheten bedrivs mot av styrelsen uppsatta mål. Internrevision skall även granska och utvärdera bolagets organisation, rutiner, styrning och kontroll av verksamheten.

I bolagets operativa riskorganisation finns förutom vd, en riskhanteringsfunktion, en compliancefunktion, en lokal kreditkommitté (LKK) och en risk-enhet. Bolagets riskhanteringsfunktion ansvarar för att identifiera och beskriva bolagets olika riskområden. I detta ansvar ligger även att tillsammans med företagsledningen och bolagets compliancefunktion, ta fram styrdokument som beskriver hur de olika riskerna skall hanteras. Riskhanteringsfunktionen har även till uppgift att rapportera om den löpande riskhanteringen till styrelsen.

Compliance-funktionen är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bland annat till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevnaden i bolaget. Compliance-funktionen rapporterar regelbundet till styrelse och vd.

Riskenheten ska verka för en långsiktig stabil lönsam sakförsäkringsaffär genom att hantera affärens risker. Riskenheten består av riskingenjör, risktekniker och underwriter motor.

Bolaget har därutöver en säkerhetsfunktion som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor samt ett väl fungerande miljölednings-system, vars syften är att hantera och begränsa bolagets risktagande inom dessa områden.

System för riskhantering och Intern styrning och kontroll

Länsförsäkringar Västernorrlands verksamhet är förenad med risktagande vilket medför att bolaget måste ha ett ändamålsenligt system för riskhantering och regelefterlevnad. För att uppnå effektivitet måste systemet vara väl integrerat med företagsstyrningen och innehålla metoder för intern styrning och kontroll. Målet med riskhanteringssystemet är att verksamheten bedrivs med ett medvetet risktagande som aldrig äventyrar bolagets långsiktiga lönsamhet och existens. Riskhanteringssystemet stödjer bolaget i att hantera och medvetet styra de risker bolaget utsätts för, så att onödiga risker undviks eller inte på något sätt uppmuntras.

Riskbaserad verksamhetsstyrning

Syftet med bolagets riskbaserade verksamhetsstyrning är att understödja verksamheten och dess mål genom att på ett effektivt sätt hantera och ta hänsyn till risk. Riskbaserad styrning utförs i verksamheten genom:

- affärsplanering och genom affärsmässiga beslut ta hänsyn till identifierade risker och framtida händelser med potentiell inverkan på bolagets möjlighet att uppfylla sina mål.
- löpande styrning, hantering och rapportering av risker samt det kapitalkrav som riskerna innebär.
- egen risk och solvensanalys (ERSA) som en integrerad del i bolagets strategi- och affärsplanering.

Bolagets riskfilosofi innebär att risktagande ska utgå från bolagets mål och medvetna beslut. Detta innebär inte nödvändigtvis att riskerna ska minimeras men ska vara befogade utifrån förväntad avkastning. Länsförsäkringar Västernorrland ska därför arbeta strukturerat och disciplinerat med riskhantering för att skapa möjlighet till beslut som understödjer de långsiktiga målen och därmed undvika förluster.

Riskhanteringssystemet behandlar samtliga riskkategorier inklusive underkategorier, utifrån en definierad riskkarta. De olika riskkategorierna hanteras utifrån följande steg: intern miljö, målformulering, händelseidentifiering, riskbedömning, riskåtgärder, kontrollaktiviteter, information och kommunikation, uppföljning och utvärdering.

I bolagets styrande dokument samt ERSA-dokumentation fastställs bolagets tolerans mot risker samt hur respektive riskkategori ska hanteras.

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets riskhantering och vd ansvarar för riskhanteringen inom den operativa verksamheten enligt styrelsens föreskrifter. Det operativa ansvaret för löpande riskhantering är fördelat i tre försvarslinjer.

Den första försvarslinjen, som utgörs av verksamheten, ansvarar för att risker omhändertas och åtgärdas. Respektive verksamhetschef ansvarar för att alla risker i underliggande verksamhet hanteras.

Den andra försvarslinjen utgörs av Riskhanteringsfunktionen och Compliancefunktionen, som båda är organisatoriskt direkt underställd vd. Riskhanteringsfunktionen är objektiv, står oberoende gentemot bolagets affär och är fri från påverkan från andra funktioner inom bolaget. Riskhanteringsfunktionens övergripande mål är att ge en allsidig och saklig bild av bolagets risker, analysera utvecklingen av riskerna samt agera rådgivande till vd och styrelse i riskhanteringsfrågor. Vidare utgör riskhanteringsfunktionen ett övergripande stöd för första försvarslinjens i att identifiera, värdera, styra och rapportera risker så att dessa kan fullgöra sitt ansvar att bedriva verksamheten med god riskkontroll. Riskhanteringsfunktionen rapporterar kvartalsvis till vd och styrelsen och lämnar även en årlig sammanställning över utfört arbete under året.

Compliancefunktionen, är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bland annat till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevnaden i bolaget. Compliancefunktionen rapporterar till vd, och styrelse, samt lämnar en årlig en samlad bedömning av hur väl bolagets verksamhet uppfyller gällande regler och normer.

Den tredje försvarslinjen, internrevision, arbetar på uppdrag av styrelsen. Internrevisorerna ska medverka till och kontrollera att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Internrevisionen följer också upp riskhanteringsfunktionens och compliancefunktionens arbete.

Egen risk- och solvensanalys (ERSA)

Regelverken kräver att alla försäkringsföretag genomför en egen risk- och solvensanalys (ERSA). Det övergripande målet med ERSA är att säkerställa att bolagets kapital är, och förblir, tillräckligt för att bära de risker som följer av realiserandet av bolagets långsiktiga affärsplan. Bolaget har en utvecklad arbetsprocess för ERSA. Utifrån bolagets lång- och kortfristiga affärsplan, har analyser genomförts under 2019 som inkluderat krävande men realistiska scenarion och stresstester. Resultatet av genomförda analyser har sammanställts i en ERSA-rapport som syftar till att ge styrelse och företagsledning ökad förståelse för frågor kring kapitalbehov och beredskap för att vid behov reducera risker eller anskaffa nytt kapital.

Rapportering av risk

Bolaget använder Solvens II-regelverkets standardmodell för att beräkna och mäta total risk. Mätetalet är i form av ett kapitalkrav som förväntas svara mot det sämsta årsresultatet som skulle kunna uppstå under tvåhundra slumpmässiga verksamhetsår, givet dagens riskexponering och de i modellen antagna diversifieringseffekterna – mellan och inom – de olika riskslagen. I beräkningen ingår att mäta risk för följande risktyper; skadeförsäkringsrisk, marknadsrisk, motpartsrisk och operativ risk. Solvenskvoten beräknas sedan genom att kapitalbasen ställs i relation till solvenskapitalkravet.

Länsförsäkringar Västernorrlands styrelse och ledning får löpande riskrapporter varje kvartal som beskriver bolagets aktuella risksituation. I rapporten framgår bland annat hur de olika riskerna utvecklas över tiden, samt hur relationen mellan total risk och kapital har utvecklats samt kvalitativ information om bolagets övriga risker såsom affärsrisker och operativa risker.

Bolaget är styrt av en mängd legala krav. Finansinspektionen är tillsynsmyndighet för de finansiella bolagen. Varje kvartal rapporterar bolaget till Finansinspektionen kvantitativa uppgifter om bland annat kapitalbas och solvensmarginal. Länsförsäkringar Västernorrland uppfyller med god marginal de krav som ställts av myndigheterna.

Skadeförsäkringsrisk

Med skadeförsäkringsrisk avses risken för förluster till följd av att skadekostnaden blir större än förväntat. Bolaget tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfall, egen- dom, ansvar, motorfordon, trafik samt mottagen livåterförsäkring. I bolagets styrande dokument regleras bolagets risktolerans avseende skadeförsäkringsrisk.

För att reducera försäkringsrisken finns olika metoder. Riskminskning med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal åstadkommes dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen.

För att säkerställa detta, görs inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs även justeringar av dessa. Länsförsäkringar Västernorrland upprättar även detaljerade interna riktlinjer, riskurvalsregler, för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riskurvalsreglerna revideras minst en gång per år och fastställs av vd. Ett viktigt led i detta är även besiktning av nya och befintliga risker.

Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden. I riktlinjerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där bolaget är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. Två särskilda riskbedömningsgrupper utvärderar löpande risker inom företags och lantbruksförsäkring respektive företagsmotor och föreslår vid behov lämpliga åtgärder.

För att ytterligare begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga bolagen i länsförsäkringsgruppen. Hanteringen av riskutbytet administreras inom det gemensamt ägda bolaget Länsförsäkringar AB. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa – per riskslag – av styrelsens fastställda självbehåll, per skada, per händelse och totalt per skadeår. Återförsäkringen tar alltså sikte på att begränsa bolagets kostnad för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse, och i tredje hand för det totala årsresultatet.

Den del av skadekostnaden som överstiger självbehållet, netto efter återvinning från de skydd som Länsförsäkringar AB upphandlat på den externa återförsäkringsmarknaden, för skadorna som omfattas av riskutbytet, sprids ut över länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB, med fastställda andelar utifrån affärsvolym, valda självbehåll och historiskt skadeutfall. Återförsäkringsprogrammen ger, med undantag för vissa risker, ett automatiskt skydd och kapacitet att teckna risker upp till vissa beloppsgränser. Risker som inte omfattas av den automatiska kapaciteten återförsäkras på marknaden för fakultativ återförsäkring. Programmen gäller kalenderårsvis. De förnyas eller omförhandlas varje år. Det externa katastrofskyddet har under året

varit begränsat till 8 miljarder kronor totalt för de 23 länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak tillsammans. För katastrofskador som överstiger 8 miljarder kronor har det under verksamhetsåret funnits ett internt återförsäkringsskydd inom länsförsäkringsgruppen som omfattar ytterligare cirka 4,4 miljarder kronor.

Skyddet för trafikskador är anpassat till begränsningarna i Trafikskadelagen. För skador som inträffar utomlands i länder med obegränsat ansvar finns en tilläggsförsäkring som ger ett obegränsat skydd. Risken att bolaget av misstag tecknar en risk som i sin helhet, eller till en del, inte täcks av bolagets återförsäkringsprogram är en processrisk, och är ett exempel på risk som definitions- mässigt hör hemma under rubriken "Operativa risker".

Premie- och reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklings- tid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklingsresultatet, det vill säga en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för inträffade skador. Dessa genomgångar innebär att alla skadehandläggare går igenom sina oreglerade skador och kontrollerar att den kvarvarande reserven är tillräcklig för att slutreglera skadan. Detta görs kvartalsvis.

Skadeförsäkringsrisker kan delas in i premierisker, reservrisker och katastrofrisker. Innebörden av dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan.

Premierisk

Premierisk är risken för förluster till följd av att driftkostnader och kostnader för nya skador inte täcks av premien och det är slumpmässigheten i kommande års skadeutfall som avses. Driftkostnaderna brukar antas vara konstanta och eventuell negativ avvikelse i dessa hanteras inom operativa risker. Skadeför-

säkringsrisker inkluderar koncentrationsrisker i försäkringsbeståndet. Inom Länsförsäkringar Västernorrland bedrivs affär av olika karaktär och riskbilden inom premierisk kan anses vara relativt differentierad.

Det finns olika metoder för att reducera premierisken. Riskminskning med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal åstadkommes dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, del genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs även justeringar av dessa. Därutöver är huvudmetoden för styrning av teckningsrisker den affärsplan som utformas årligen och fastställs av styrelsen. Bolaget upprättar även detaljerade interna riktlinjer (riskurvalsregler) för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riktlinjerna revideras minst en gång per år och fastställs av bolagets ledning. I riskurvalsreglerna fastställs inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där bolaget är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. Merparten av sakförsäkringskontrakten löper på ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsföretaget att avböja förlängning, eller att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning.

Reservrisk

Reservrisk är risken för att avsättningen för oreglerade skador inte räcker för att reglera inträffade skador. Risken kan vara betydande då alla inträffade skador normalt inte är kända och kostnaden för att slutreglera de kända skadorna kan vara mycket osäker. Den hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador. Bolagets återförsäkringsskydd utgör det viktigaste instrumentet för skydd av höga skadekostnader. Ett lågt satt självbehåll för utvalda enskilda risker är ett starkt riskreducerande instrument. Villkorsutformningen är en annan viktig faktor som har inverkan på risken och livslängden i reserverna. Tydliga reservsättningsrutiner och en över tiden stabil skadehantering på individuell nivå är en förutsättning för minskad reservrisk.

Skadekostnad före återförsäkring, exklusive mottagen och utflyttad affär

Skadeår	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Uppskattad skadekostnad:												
I slutet av skadeåret	295 410	378 397	290 664	249 464	289 323	281 487	275 232	322 275	288 017	421 110	361 165	3 452 544
1 år senare	287 344	380 657	302 620	253 932	333 414	270 975	267 875	346 439	298 658	422 394		
2 år senare	290 760	373 128	297 353	254 594	345 803	291 272	270 615	341 983	296 941			
3 år senare	281 397	371 622	296 972	254 428	336 309	297 749	271 291	342 188				
4 år senare	281 258	371 213	300 126	246 485	339 372	289 440	270 760					
5 år senare	282 363	375 673	288 417	251 670	344 932	289 203						
6 år senare	271 917	360 510	287 787	250 862	344 892							
7 år senare	268 396	361 833	286 726	249 854								
8 år senare	268 511	360 612	285 366									
9 år senare	266 366	363 181										
10 år senare	265 653											
11 år senare												
Nuvarande skattning	265 653	363 181	285 366	249 854	344 892	289 203	270 760	342 188	296 941	422 394	361 165	3 491 597
Totalt utbetalt	256 316	349 094	272 234	230 554	327 809	271 691	246 113	318 041	260 478	362 439	162 816	3 057 585
Kvarstående skadekostnad	9 337	14 087	13 132	19 300	17 083	17 512	24 647	24 147	36 463	59 955	198 349	434 012
Avsättning upptagen i balansräkningen	9 337	14 087	13 132	19 300	17 083	17 512	24 647	24 147	36 463	59 955	198 349	434 012
Avsättning 2008 och tidigare												108 269
Summa avsättning i balansräkningen	9 337	14 087	13 132	19 300	17 083	17 512	24 647	24 147	36 463	59 955	198 349	542 281
Avsättning avseende mottagen återförsäkring alla skadeår												294 112
Avsättning avseende överlåtelseaffär inklusive livräntor												162 220
Avsättning avseende skaderegleringskostnader alla skadeår												30 722
Summa avsättning upptagen i balansräkningen												1 029 335

Katastrofrisk

Katastrofrisk är risken för förluster till följd av att extrema väderförhållanden, naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter leder till mycket stora skadebetalningar. Länsförsäkringar Västernorrlands verksamhetsområde är i första hand Västernorrlands län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en stormskada eller andra naturkatastrofer. Främst är det olika typer av egendomsförsäkring (exempelvis fastighets-, lantbruk/skogs- och villaförsäkring) som är särskilt känsliga för denna geografiska koncentration. Bolaget är också exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsförsäkringsbolagen (se ovan beskrivna riskutbyte med de övriga 22 länsförsäkringsbolagen) Detta åtagandet är bolagets enskilt största exponering som träder in då länsförsäkringsgruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som antytts ovan. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkring. Nedanstående känslighetsanalyser har genomförts genom att mäta effekten på vinst före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta och utan någon hänsyn till eventuella diversifieringseffekter.

Känslighetsanalys, teckningsrisken

		Inverkan på vinst före skatt	Inverkan på eget kapital
1% förändring i totalkostnadsprocent	+/-	4789	3765
1% förändring i premienivån	+/-	4952	3892
10% förändring i premier för avgiven återförsäkring	+/-	4154	3265

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör också tidigare års skattningar av skadekostnader för enskilda skadeår ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen nedan visar kostnadsutvecklingen för skadeåren 2009–2019 före återförsäkring. Av den övre delen av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår, exklusive mottagen återförsäkring och skaderegleringskostnader, utvecklas årsvis. Den nedre delen visar hur stor del av detta som finns i balansräkningen.

Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses risken för förluster på grund av värdenedgångar i placeringstillgångarna och på grund av att försäkringstekniska avsättningar ökar i värde om de räntor som används för diskontering sjunker. Marknadsrisk delas in i kategorierna Ränterisk, Aktierisk, Fastighetsrisk, Spreadrisk, Valutarisk och Koncentrationsrisk.

Bolaget har styrande dokument (Policy för kapitalförvaltning, Placeringsriktlinjer, Riktlinje för skuldtäckning) som anger hur bolaget får placera tillgångarna och till vilken risk detta får ske. De styrande dokumenten revideras minst en gång per år och beslutas av styrelsen. I detta regelverk har bolaget även tagit hänsyn till de legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet.

Det övergripande målet för Länsförsäkringar Västernorrlands kapitalförvaltning är att säkerställa att bolagets åtagande gentemot försäkringstagarna alltid kan fullföljas. Förvaltningen ska eftersträva en stabil avkastning över tid, vilket innebär att avkastningen inte bör fluktuera i för hög grad mellan åren.

Finansutskottet tar årligen, eller oftare om skäl finns, fram förslag till ny normalportfölj. I syfte att skapa meravkastning utöver vad normalportföljen ger, har bolaget valt en aktiv förvaltning av tillgångarna, vilket i sin tur medför att den faktiska fördelningen av tillgångarna kan avvika från normalportföljen. Styrelsen tar därmed ställning dels till vilken risknivå som ska gälla för förvaltningen, och dels vilket mandat som ges till den operativa förvaltningsorganisationen att söka höja avkastningen genom att avvika från normalportföljen.

Bolagets finansutskott tar beslut om den löpande förvaltningen. Den operativa förvaltningsorganisationen effektuerar besluten. Eventuella avvikelser från det mandat finansutskottet erhållit från styrelsen rapporteras omgående till styrelsen. Finansutskottet och styrelsen erhåller regelbundet en finansrapport där det framgår hur förvaltningen gått och hur bolagets placerings-tillgångar är placerade. Alla typer av avvikelser gentemot bolagets policy och riktlinjer för kapitalförvaltningen rapporteras i finansrapporten.

Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är koncernens enskilt största marknadsrisk. Aktieexponeringen är totalt 1115 (1120) Mkr. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i LFAB-aktier, aktier i dotterbolag, aktiefonder och enskilda aktier. I dotterbolaget Gården 35 finns aktier i fastighetsbolaget Humlegården Holding 1 AB till ett värde om 294 Mkr. Risknivån bestäms i normalportföljen och sätts av styrelsen utifrån bolagets förväntade resultat i kärnverksamheten, bra försäkringsresultat ökar utrymmet att ta risk i kapitalförvaltningen och tvärtom. För att säkerställa att risknivån behålls inom givna ramar finns limiter uppsatta för respektive geografisk marknad. Derivat kan användas för att effektivisera och skydda förvaltningen, negativa positioner får inte tas. Vidare används stop-loss teknik för att minska innehav som utvecklas åt fel håll. Bolaget har två egna förvaltare som ansvarar för fördelningen inom normalportföljen, varav en aktieförvaltare och en ränteförvaltare.

Känslighetsanalys aktiekursrisk

Inverkan på resultat före skatt vid 10 procent nedgång i aktiekurser är - 111 (112) Mkr.

Valutakursrisk

Exponering mot utländska valutor förekommer i aktier, aktiefonder och lån, till ett sammanlagt värde vid årets slut på 47,5 (109) Mkr.

Känslighetsanalys valutakursrisk

Inverkan på resultat före skatt vid 10 procent nedgång i valutakurser är -4,7 (11) Mkr. Valutakursrisken hedgas med hjälp av derivat. Hedgepositionen per 2018-12-31 innebär att den faktiska valutakursrisken var 0,4 Mkr.

Ränterisk

Placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 805 (705,1) Mkr och består i huvudsak av svenska statspapper. Durationen i ränteportföljen uppgår för närvarande till 0,7 (0,9) år och den genomsnittliga medellöptiden är 3,58 (3,86) år.

Känslighetsanalys ränterisk

Marknadsvärdet av dessa tillgångar förändras vid 1 procent förändring av den allmänna räntenivån med 6,5 (7,6) Mkr.

Fastighetsrisk

Exponeringen i fastigheter uppgår till totalt 9,3 (9,0) Mkr. Den mest betydande fastighetsrisken är att fastighetsvärdena går ned till följd av olika omvärldsförändringar. För Länsförsäkringar Västernorrlands del är fastighetsrisken begränsad i och med att fastigheter endast utgör en mindre del av bolagets placeringstillgångar.

Känslighetsanalys fastighetsrisk (Mkr)

Inverkan på resultat före skatt om direktavkastningskravet ökar med 1 procent är -0,1 (-0,1) Mkr.

Motpartsrisk

Motpartsrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har bolaget fastställt vilken den lägsta kreditvärdering en emittent skall ha. Minimikravet är BBB eller lägre för räntebärande värdepapper, dock får dessa placeringar högst uppgå till 10 procent av placeringsportföljen. Dessutom finns begränsningar om hur mycket man kan placera hos olika emittenter. Dessa

begränsningar styrs med utgångspunkt från gällande skuldtäckningsregler.

Motpartsrisken i avgiven återförsäkring är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet är att återförsäkringsgivare ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare.

Länsförsäkringar Västernorrland har på balansdagen 210 (192) Mkr i återförsäkrares andel av oreglerade skador, inga finansiella tillgångar som är förfallna till betalning eller som är nedskrivna och inte heller någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna. Det finns inte några finansiella tillgångar som har ett nedskrivningsbehov eller är oreglerade.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med finansiella och försäkringstekniska skulder. För Länsförsäkringar Västernorrland är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller. Se även not 17 gällande förfallotidpunkter för skulder.

Risker i övrig verksamhet

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Livs respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Som ersättning för detta erhåller Länsförsäkringar

Västernorrland en provision. Den ersättning som bolaget erhåller från Länsförsäkringar Liv är till viss del förenad med ett annullationsansvar, vilket innebär återbetalningsskyldighet av erhållen provision om en kund slutar att betala in sina premier. Denna risk är relativt begränsad eftersom det återstående annullationsansvaret bara är ett år.

I avtalet med Länsförsäkringar Bank regleras hur provisionsersättning beräknas i den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Västernorrland skall stå för 80 procent av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Det finns dock en begränsning i avtalet som innebär att bolagets ansvar maximalt kan uppgå till det enskilda årets totala ersättning från banken, vilket innebär att denna risk är begränsad till cirka 32,1 Mkr.

Operativa risker

En viktig del av Länsförsäkringar Västernorrlands riskhantering är processarbetet. En väl styrd process tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för riskanalyserna, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara. Länsförsäkringar Västernorrland är sedan flera år tillbaka miljöcertifierat enligt ISO 14001:2004.

Funktioner för riskhantering, compliance och oberoende granskning har, som tidigare beskrivits, bland annat till uppgift att på olika sätt identifiera, hantera och granska bolagets operativa risker.

Not 3	Tilläggsupplysningar angående försäkringsrörelsen
--------------	--

	Totalt	Olycksfall och sjukdom	Motorfordon 3:e man	Motorfordon övriga klasser	Brand- och annan egendomsskada	Allmän ansvarighet	Rättsskydd	Summa direkt försäkring	Mottagen återförsäkring
Premieinkomst, brutto	528 942	29 030	71 185	132 581	240 334	13 049	9 042	495 221	33 721
Premieintäkt, brutto	520 487	27 735	72 751	132 199	235 450	12 760	8 859	489 754	30 733
Försäkringsersättning, brutto	-463 053	-22 343	-80 573	-104 436	-210 141	-7 048	-7 363	-431 904	-31 149
Driftkostnader, brutto	-104 782	-6 296	-14 212	-30 363	-49 184	-2 556	-1 856	-104 467	-315
Resultat avgiven återförsäkring	11 410	-2 431	26 361	-1 160	-10 435	-531	-394	11 410	0
Skadeprocent, brutto	89,0	80,6	110,8	79,0	89,3	55,2	83,1	88,2	101,4

Not 4	Premieinkomst
--------------	----------------------

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Direkt försäkring i Sverige	495 222	485 558	495 222	485 558
Mottagen återförsäkring	33 720	29 210	33 720	29 210
Summa	528 942	514 768	528 942	514 768

Not 5	Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen
--------------	---

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Överförd kapitalavkastning	14 850	18 140	14 850	18 140
Räntesats, %, exklusive Trafikaffär	0,89	1,28	0,89	1,28
Räntesats, %, Trafikaffär	0,50	0,25	0,50	0,25
Räntesats, Olycksfall	0,50	0,75	0,50	0,75

Basen för kapitalavkastningen av skadeverksamhetens kassaflöden bestäms som summan av halva premieintäkten f.e.r och genomsnittet under året av avsättning för oreglerade skador f.e.r. Som räntesats tillämpas den under året genomsnittliga riskfria räntan på en 90-dagars statsskuldväxel plus en procentenhet för samtliga försäkringsklasser utom trafik. I trafik beräknas den som medelvärdet av räntan på 7-åriga svenska statsobligationer över de senaste fem åren.

Not 6	Utbetalda försäkringsersättningar
--------------	--

	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrarens andel		Försäkringsersättningar f.e.r	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Utbetalda försäkringsersättningar	368 423	401 645	34 155	39 937	334 268	361 708
Driftkostnader för skadereglering	43 074	42 388			43 074	42 388
Summa utbetalda försäkringsersättningar	411 497	444 033	34 155	39 937	377 342	404 096

Not 7	Driftkostnader
--------------	-----------------------

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Funktionsindelade driftkostnader				
Anskaffningskostnader	72 713	68 724	72 713	68 724
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	888	693	888	693
Administrationskostnader	30 356	29 111	30 432	28 985
Provisioner i avgiven återförsäkring	749	632	749	632
Summa driftkostnader	104 706	99 160	104 782	99 034
Totala driftkostnader före funktionsindelning				
Kostnadsslagsindelade driftkostnader				
Personalkostnader	107 769	108 799	107 769	108 799
Lokalkostnader	2 103	8 407	8 659	8 407
Avskrivningar	8 097	1 892	1 742	1 712
Övrigt (inklusive provisioner i mottagen återförsäkring)	94 574	85 546	94 449	85 546
Omkostnadsbidrag för förmedlad affär	-55 796	-52 040	-55 796	-52 040
Summa totala driftkostnader	156 747	152 604	156 823	152 424
Avgår				
Driftkostnader för finans och fastighet	7 506	7 137	7 506	7 137
Kostnader för förmedlad affär	1 461	3 919	1 461	3 865
Skaderegleringskostnader	43 074	42 388	43 074	42 388
Summa avgående poster	52 041	53 444	52 041	53 390
Driftkostnader	104 706	99 160	104 782	99 034

Not 8 Övriga tekniska kostnader

Trafikförsäkringsföreningen (TFF) är ett samarbetsorgan för de försäkringsbolag som har rätt att meddela trafikförsäkring i Sverige. Dessa försäkringsbolag är enligt lag skyldiga att vara medlemmar i TFF. Föreningens verksamhet styrs till övervägande del av reglerna i trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen. Regeringen fastställer TFF:s stadgar. En av föreningens huvuduppgifter är att reglera trafikskador som orsakats av ökända, oförsäkrade och utländska fordon. Andra huvuduppgifter är att ta ut en lagstadgad avgift (trafikförsäkringsavgift) av ägare till oförsäkrade fordon samt att delta i det internationella trafikförsäkringsarbetet (Gröna Kort-verksamhet och vissa andra funktioner). TFF har också till uppgift att hantera vissa försäkringsfrågor gällande motorfordron inom det frivilliga branschsamarbetet i Sverige (Bilförsäkringskommittén.) TFF svarar även för administra-

tionen av Trafikskadenämnden. TFF:s egna intäkter utgörs främst av betalda trafikförsäkringsavgifter och finansiella intäkter. Driftskostnaderna och skadekostnaderna överstiger regelmässigt intäkterna och det uppkommer årligen ett nettounderskott i TFF:s verksamhet. Av regler i trafikskadelagen följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera detta nettounderskott. Underskottet fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Nettounderskottet redovisas i enlighet med Finansinspektionens uttalade uppfattning och en branschgemensam rekommendation. Länsförsäkringar Västernorrlands solidariska ansvar av TFF uppgår till 0,8 procent.

Not 9 Nettoresultat av finansiella instrument

Nettoresultat av finansiella instrument, moderbolaget

	Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Lånefordringar och kundfordringar		Summa	
	Via identifiering		Innehav för handelsändamål					
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	94 260	63 182					94 260	63 182
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 432	4 459					16 432	4 459
Övriga placeringstillgångar	-330						-330	0
Derivat, använda för säkringsändamål			-9 171	-3 887			-9 171	-3 887
Summa nettoresultat	110 362	67 641	-9 171	-3 887	0	0	101 191	63 754

Nettoresultat av finansiella instrument, koncernen

	Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Lånefordringar och kundfordringar		Summa	
	Via identifiering		Innehav för handelsändamål					
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Finansiella tillgångar								
Aktier och andelar	127 920	107 581					127 920	107 581
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 432	4 459					16 432	4 459
Övriga placeringstillgångar	-330						-330	0
Derivat, använda för säkringsändamål			-9 171	-3 887			-9 171	-3 887
Summa nettoresultat	144 022	112 040	-9 171	-3 887	0	0	134 851	108 153

Kapitalavkastning och intäkter, moderbolaget och koncernen

	2019	2018
Hysesintäkter från byggnader och mark	82	76
Utdelning på aktier och andelar	1 666	11 311
Ränteintäkter m m		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	9 554	7 689
Övriga ränteintäkter		
Realisationsvinster		
Aktier och andelar	12 991	18 825
Räntebärande värdepapper	375	189
Valuta	0	1 853
Ränteterminer	7 035	6 892
Summa kapitalavkastning, intäkter	31 703	46 835
Summa ränteintäkter enligt ovan	9 554	7 689
Varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen	0	0

Not 9 Nettoresultat av finansiella instrument, forts

Kapitalavkastning, och kostnader, moderbolaget och koncernen

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Driftkostnader för byggnader och mark	-354	-436	-354	-436
Kapitalförvaltningskostnader	-7 506	-7 137	-7 506	-7 137
Räntekostnader				
Övriga räntekostnader	-363	0	0	0
Valutakursförlust, netto	-330	-1 429	-330	-1 429
Realisationsförlust				
Aktier och andelar	-7 094	-2 663	-7 094	-2 663
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2 680	-441	-2 680	-441
Derivat använda för säkringsändamål	-16 206	-8 988	-16 206	-8 988
Summa kapitalavkastning, kostnader	-34 533	-21 094	-34 170	-21 094
Summa räntekostnader enligt ovan	-363	0	0	0
Varav från finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringar redovisade över resultaträkningen.	0	0	0	0

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar, moderbolaget

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2019	2018	2019	2018
Orealiserade resultat				
Aktier och andelar	86 697	35 709	0	0
Räntebärande värdepapper	9 183	0	0	-2 978
Derivat använda för säkringsändamål	0	0	0	-1 791
Övriga finansiella tillgångar	0	0	0	0
Summa orealiserade vinster och förluster	95 880	35 709	0	-4 769

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar, koncernen

	Orealiserade vinster		Orealiserade förluster	
	2019	2018	2019	2018
Orealiserade resultat				
Aktier och andelar	120 357	80 108	0	0
Räntebärande värdepapper	9 183	0	0	-2 978
Derivat	0	0	0	-1 791
Summa orealiserade vinster och förluster	129 540	80 108	0	-4 769

Not 10 Övriga intäkter/kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Övriga intäkter				
Provisioner från Liv, Bank och Fond	51 830	48 290	51 830	48 290
Summa övriga intäkter	51 830	48 290	51 830	48 290
Övriga kostnader				
Driftkostnader för Liv, Bank och Fond	-53 345	-52 155	-53 294	-52 101
Summa övriga kostnader	-53 345	-52 155	-53 294	-52 101
Summa övriga intäkter och kostnader	-1 515	-3 865	-1 464	-3 811

Not 11 Skatt på årets resultat				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Aktuell skatt på årets resultat	40	40	0	0
Uppskjuten skattekostnad				
Uppskjuten skatt på realiserade vinster/förluster	-19 126	-6 806	-19 125	-6 806
Uppskjuten skatt på obesktade reserver	0	0		
Uppskjuten skatt på förlustavdrag	7 090	5 300	7 090	5 300
Uppskjuten skatt p g a ny inkomstskattesats		7 500		7 500
Uppskjuten skatt på avsättningar	-58	-675	-58	-675
Summa uppskjuten skattekostnad	-12 094	5 319	-12 093	5 319
Skatt på årets resultat	-12 054	5 359	-12 093	-5 319
Uppskjuten skatt på övrigt totalresultat	-40	-40	-	-
Skatt	-12 093	5 319	-12 093	5 319
Redovisad effektiv skatt	-12 093	5 319	-12 093	5 319
Gällande skattesats, %	21,6	22,0	21,6	22,0

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Avstämning effektiv skatt				
Redovisat resultat före skatt	120 556	23 863	87 234	-20 356
Skatt enligt gällande skattesats (21,6%)	-25 799	-5 250	-18 668	4 478
Skatt resultaträkningen	-12 053	5 359	-12 093	5 319
Skatteeffekt av:				
Ej avdragsgilla kostnader/skattepliktiga intäkter	-164	-330	-412	-330
Ej aktiverade underskottsavdrag	11	8	11	8
Schablonränta på investeringsfonder	-280	-637	-280	-637
Schablonränta på säkerhetsreserven	-891		-891	
Avstämning för skatter				
Uppskjuten skatt på obesktade reserver	-38 711	-40 749		
Uppskjuten skatt på realiserade vinster	-137 442	-118 316	-137 442	-118 316
Uppskjuten skatt på underskottsavdrag	51 392	36 800	51 392	36 800
Uppskjuten skatt p g a ny inkomstskattesats		7 500	0	7 500
Uppskjuten skatt på avsättning för pensioner	455	515	455	515
Summa uppskjuten skatt	-124 306	-114 250	-85 595	-73 501

Säkerhetsreserven är räntebelagd med 0,51% i ränta under 2019 men bokförs ej.

Not 12 Immateriella tillgångar				
	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Anskaffningsvärde				
Ingående balans	5 355	5 355	5 355	5 355
Årets förvärv	0	0	0	0
Utgående balans	5 355	5 355	5 355	5 355
Av- och nedskrivningar				
Ingående balans	-2 142	-1 071	-2 142	-1 071
Årets avskrivningar	-1 071	-1 071	-1 071	-1 071
Utgående balans	-3 213	-2 142	-3 213	-2 142
Redovisade värden	2 142	3 213	2 142	3 213

Beståndsoverlåtelsen av Olycksfalls- och sjukförsäkring för vuxna "OSV" som slutfördes under 2017 redovisas som en immateriell tillgång. OSV skrivs av på 5 år. Avskrivningen redovisas linjärt i resultaträkningens driftskostnader.

Not 13 Rörelsefastigheter				
	Koncernen			
	2019	2018		
Ingående redovisat värde	9 323	9 000		
Investeringar under året		323		
Omvärdering		1 080		
Akkumulerade avskrivningar enligt plan		-1 080		
Utgående värde 31 december	9 323	9 323		
Nyttjanderättstillgångar	21 753			
Redovisat värde	31 076	9 323		
	Moderbolaget			
	2019	2018		
Anskaffningsvärde	3 232	3 232		
Verkligt värde	9 323	9 323		

Koncernen som leasetagare

Nyttjanderättstillgångar

Koncernens lokalhyror redovisas under rubriken rörelsefastigheter till ett värde uppgående till 21,8 Mkr i rapport över finansiell ställning. Periodens avskrivningar för dessa har varit 6,3 Mkr.

Leasingskulder

Koncernens leasingskulder redovisas inom övriga skulder i rapport över finansiell ställning och framgår i koncernens not 16 övriga skulder. Framtida leasingavgifter som koncernen betalar under den återstående avtalade löptiden framgår i löptidsanalysen för upplysningar om koncernens likviditetsrisk inom not 17.

Not 14 Koncernföretag				
Innehav i dotterföretag	Dotterföretagets säte, land	Ägarandel, %		
		2019	2018	
Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB	Härnösand, Sverige	100	100	
Moderbolaget				
		2019-12-31	2018-12-31	
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början		16 001	16 001	
Utgående balans 31 december		16 001	16 001	
Akkumulerade uppskrivningar				
Vid årets början		29 735	29 735	
Utgående balans 31 december		29 735	29 735	
Redovisat värde den 31 december		45 736	45 736	

Specifikation av moderbolagets direkta innehav av andelar i dotterföretag

Dotterföretag / Organisationsnummer / Säte	Antal andelar	Andel, %	Redovisat värde	Eget kapital	Årets resultat
Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB, 556683-4031, Härnösand	1 000	100	45 736	198 952	94 850

Koncernens andelar i intresseföretag

	2019	2018
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Anskaffningsvärde vid årets ingång	7 957	7 957
Anskaffningsvärde vid årets utgång	7 957	7 957
Akkumulerade nedskrivningar		
Nedskrivning vid årets ingång	-4 187	-4 187
Årets nedskrivning		
Nedskrivning vid årets ingång	-4 187	-4 187
Redovisat värde vid årets utgång	3 770	3 770

Andel i intresseföretagets resultat efter skatt och minoritet i intresseföretaget

Nedan specificeras koncernmässiga värden avseende ägd andel av intäkter, resultat, tillgångar och skulder.

2019	Land	Intäkter	Resultat	Tillgångar	Skulder	Eget kapital	Ägd andel, %
Intresseföretag							
<i>Moderbolagets:</i>							
Länsförsäkringar i Norr Holding AB	Sverige	0	0	3 770	0	3 770	25
2018							
Intresseföretag							
<i>Moderbolagets:</i>							
Länsförsäkringar i Norr Holding AB	Sverige	0	0	5 941	0	5 941	25

Moderbolagets andelar i intresseföretag

	2019	2018
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Redovisat anskaffningsvärde vid årets ingång	7 957	7 957
Redovisatanskaffningsvärde vid årets utgång	7 957	7 957
Akkumulerade nedskrivningar		
Nedskrivning vid årets ingång	-4 187	-4 187
Årets nedskrivning		
Nedskrivning vid årets utgång	-4 187	-4 187
Redovisat värde vid årets utgång	3 770	3 770

Specifikation av moderbolagets (samägarens) direkt ägda innehav av andelar i intresseföretag
Företag, organisationsnummer och säte
2019
Intresseföretag

Länsförsäkringar i Norr Holding AB, 556764-1435, Umeå

2018
Intresseföretag

Länsförsäkringar i Norr Holding AB, 556764-1435, Umeå

För mer information om moderbolagets intresseföretag se not 1.

Fordringar på koncernföretag, intresseföretag

Moderbolaget	Fordringar på koncernföretag		Fordringar på intresseföretag	
	2019	2018	2019	2018
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	0	130	0	0
Utgående balans 31 december	0	130	0	0

Skulder på koncernföretag, intresseföretag

Moderbolaget	Skulder på koncernföretag		Skulder på intresseföretag	
	2019	2018	2019	2018
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	0	0	0	0
Utlåning från dotterföretag	146 720			
Utgående balans 31 december	146 720	0	0	0

Not 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder på värderingskategori
Finansiella tillgångar, moderbolaget

Finansiella tillgångar, moderbolaget	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultatet						Summa redovisat värde	Summa verkligt värde
	Via identifiering		Innehav för handelsändamål		Lånefordringar och kundfordringar			
	2019	2018	2019	2018	2019	2018		
Tillgångar								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	998 400	844 412					998 400	844 412
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	804 942	705 147					804 942	705 147
Derivat			203	212			203	212
Övriga finansiella placeringstillgångar	9 185	8 764					9 185	8 764
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring					57	168	57	168
Fordringar								
Övriga fordringar					46 234	64 870	46 234	64 870
Andra tillgångar								
Kassa och bank					72 330	50 576	72 330	50 576
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter								
Upplupna ränteintäkter	1 556	1 411					1 556	1 411

Finansiella skulder, moderbolaget

	Övriga finansiella skulder		Summa redovisat/verkligt värde	
	2019	2018	2019	2018
Skulder				
Övriga skulder	10 615	10 615	10 615	8 605
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18 033	18 033	18 033	16 163
Summa	28 647	28 647	28 647	24 768

Finansiella tillgångar, koncernen

Finansiella tillgångar, koncernen	Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Summa redovisat värde	Summa verkligt värde
	Via identifiering		Innehav för handelsändamål		Lånefordringar och kundfordringar			
	2019	2018	2019	2018	2019	2018		
Tillgångar								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	1 179 301	1 138 503					1 179 301	1 138 503
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	804 942	705 147					804 942	705 147
Derivat			203	212			203	212
Övriga finansiella placeringstillgångar	9 185	8 973					9 185	8 973
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring					57	168	57	168
Fordringar								
Övriga fordringar					192 954	64 740	192 954	64 740
Andra tillgångar								
Kassa och bank					72 330	50 669	72 330	50 669
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter								
Upplupna räntetäkter	1 556	1 411					1 556	1 411

Finansiella skulder, koncernen

	Övriga finansiella skulder		Summa redovisat/verkligt värde	
	2019	2018	2019	2018
Skulder				
Övriga skulder	31 721	10 615	31 721	10 615
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	22 832	18 033	22 832	18 033
Summa	54 553	28 647	54 553	28 647

Not 16 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder på värderingskategori, forts

Anskaffningsvärden och verkliga värden på aktier och andelar koncernen/moderbolaget

	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Noterade svenska aktier och andelar	59 696	80 817
Onoterade svenska aktier och andelar ¹⁾	227 127	847 886
Noterade utländska aktier och andelar	59 054	69 697
Summa moderbolaget	345 877	998 400
<i>Tillkommer; koncernen</i>		
Humlegården	52 139	180 901
Summa koncernen/moderbolaget	398 016	1179 301

¹⁾ Varav aktier i Länsförsäkringar AB, Länsförsäkringar Mäklarservice AB och Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB

Förfallostruktur obligationer och andra räntebärande värdepapper

Mindre än 1 år	150 399
1-5 år	617 138
5-10 år	10 736
Större än 10 år	26 263
Derivat	89
Valutaterminer	114
Summa	804 739

Anskaffningsvärden och verkliga värden på övriga finansiella placeringstillgångar

	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Bostadsrätt i BRF Bigarråträdet 3 Kungsholmen, Stockholm	851	3 848
Bostadsrätt i BRF Bigarråträdet 25 Kungsholmen, Stockholm	789	3 774
Summa	1 641	7 622

I Länsförsäkringar Västernorrlands balansräkning uppgår verkligt värde och redovisat värde till samma belopp för samtliga finansiella tillgångar och skulder. När det gäller balansposterna aktier och andelar och obligationer och andra räntebärande värdepapper, har verkligt värde fastställts som aktuell köpkurs på aktiva marknader. När det gäller derivattillgångar har verkligt värde fastställts med hjälp av värderingsmodeller (se not 1 redovisningsprinciper ovan.) För andelar i bostadsrättsföreningar har verkligt värde fastställts genom aktuell köpkurs för motsvarande bostadsrätter inom samma geografiska område. Redovisat värde för dessa andelar uppgår till 7 622 (7 622) tkr. Marknaden för dessa andelar är i Stockholm. Någon avsikt att avyttra andelarna finns inte. För övriga tillgångar och skulder är anskaffningsvärdet en tillräcklig approximation av verkligt värde

eftersom löptiden på dessa finansiella tillgångar och skulder är mycket kort (mindre än 6 månader).

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelningen av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde, moderbolaget

	Nivå 1		Nivå 2		Nivå 3		Summa	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	150 514	88 788			847 886	755 624	998 400	844 412
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	804 942	705 147					804 942	705 147
Derivat			203	212			203	212
Övriga finansiella placeringstillgångar					9 185	8 764	9 185	8 764
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter							0	0
Upplupna ränteutgifter	1 556	1 152					1 556	1 152
Summa tillgångar	957 012	795 087	203	212	857 071	764 388	1 814 286	1 559 687

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde, koncernen

	Nivå 1		Nivå 2		Nivå 3		Summa	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	150 514	88 788			1 028 787	1 049 715	1 179 301	1 138 503
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	804 942	705 147					804 942	705 147
Derivat			203	212			203	212
Övriga finansiella placeringstillgångar					9 185	8 764	9 185	8 764
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter								
Upplupna ränteutgifter	1 556	1 152					1 556	1 152
Summa tillgångar	957 012	795 087	203	212	1 037 972	1 058 479	1 995 187	1 853 778

Not 17	Återstående löptid finansiella skulder, se not 16
---------------	--

Återstående löptid, Koncernen	På anfordran	<1 månad	1-3 mån	3-12 mån	1-5 år	Längre än 5 år
Övriga skulder	1 393	274	4 030	3 431		
Leasingskulder			1 639	4 917	16 037	
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	0	0	15 000	7 832		
Summa	1 393	274	20 669	16 180	16 037	0

Återstående löptid, moderbolaget	På anfordran	<1 månad	1-3 mån	3-12 mån	1-5 år	Längre än 5 år
Övriga skulder	1 393	274	4 030	3 431		
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	0	0	15 000	7 836		
Summa	1 393	274	19 030	11 267	0	0

Ovanstående finansiella skulder är odiskonterade.

Not 18	Fordringar avseende direkt försäkring
---------------	--

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Fordringar hos försäkringstagare	156 842	131 611	156 842	131 611
Summa fordringar avseende direkt försäkring	156 842	131 611	156 842	131 611

Av fordringar på försäkringstagare förväntas 0 (0) tkr bli återvunna mer än 12 månader efter balansdagen.

Not 19	Materiella anläggningstillgångar
---------------	---

Inventarier	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
<i>Anskaffningsvärde</i>				
Ingående balans	25 395	23 620	25 395	23 620
Övriga förvärv	1 479	2 043	1 479	2 043
Avyttringar och utrangeringar	-855	-268	-855	-268
Utgående balans	26 019	25 395	26 019	25 395
<i>Av- och nedskrivningar</i>				
Ingående balans	-19 730	-19 289	-19 730	-19 289
Årets avskrivningar	-818	-642	-818	-642
Avyttringar och utrangeringar	782	201	782	201
Utgående balans	-19 766	-19 730	-19 766	-19 730
Redovisade värden	6 253	5 665	6 253	5 665

Not 20	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
---------------	--

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Förutbetalda hyror	1825	1840	1825	1 840
Förutbetalda kostnader	2693	2163	2693	2 163
S:a övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	4518	4003	4518	4003

Av upplupna ränte- och hyresintäkter förväntas 0 (0) tkr bli återvunna mer än 12 månader efter balansdagen.

Not 21	Eget kapital
---------------	---------------------

Bundet eget kapital

Reserufond

Syftet med reserufonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt, för täckning av balanserad förlust.

Uppskrivningsfond

Posten omfattar belopp som satts av till en uppskrivningsfond enligt bestämmelserna i 4 kapitel 1-2 § ÅRFL.

Periodiseringsfond

Syftet med periodiseringsfonder är att skjuta upp en del av beskattningen till senare år.

Fritt eget kapital

Balanserade vinstmedel

Utgörs av föregående års fria egna kapital efter en eventuell reservfondavsättning och efter att eventuell vinstutdelning lämnats. Utgör tillsammans med årets resultat summa fritt eget kapital.

Ytterligare information om det egna kapitalet finns i rapporterna över förändring i eget kapital.

Not 22	Avsättning för ej intjänade premier
---------------	--

	2019			2018		
	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans	212 573		212 573	207 992		207 992
Premieinkomst	528 942		528 942	514 767		514 767
Intjänade premier under perioden	-520 486		-520 486	-510 186		-510 186
Utgående balans	221 029	0	221 029	212 573	0	212 573
Summa avsättning för ej intjänade premier	221 029	0	221 029	212 573	0	212 573

Not 23	Avsättning för oreglerade skador
---------------	---

	2019			2018		
	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto	Brutto	Återförsäkrars andel	Netto
Avsättning för oreglerade skador						
Inträffade och rapporterade skador	489 243	-60 276	428 967	449 327	-37 699	411 628
Inträffade men ej rapporterade skador	460 729	-131 380	329 349	434 325	-123 304	311 021
Avsättning för skaderegleringskostnader	28 461		28 461	23 810		23 810
Ingående balans	978 433	-191 656	786 777	907 462	-161 003	746 459
Förväntad kostnad för skador som inträffat under innevarande period	407 449	-21 080	386 369	460 991	-67 821	393 170
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-368 423	34 155	-334 268	-401 638	39 937	-361 701
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år	11 876	-31 869	-19 993	11 618	-2 769	8 849
Utgående balans	1 029 335	-210 450	818 885	978 433	-191 656	786 777
Varav effekt av beståndsoverlåtelse						
Verkligt värde av övertaget bestånd Sjuk- och olyckfall vuxen	0			0		

I trafikaffären tillämpas för 2018 diskontering med en ränta på 0,2 (0,4) procent. Avsättningen före diskontering av trafikskadereserverna i direktförsäkring uppgår till 281 587 (266 646) tkr. Motsvarande belopp efter diskontering uppgår till 276 835 (257 634) tkr.

Not 24	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
---------------	---

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Semesterlöneskuld	6 081	6 049	6 081	6 049
Sociala kostnader	1 754	1 754	1 754	1 754
Motoravräkning	14 080	10 778	14 080	10 778
Övrigt	917	1 205	921	1 205
Utgående balans	22 832	19 786	22 836	19 786

Not 25	Ställda säkerheter
---------------	---------------------------

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Register över tillgångar som svara mot försäkringstekniska avsättningar	1 356 026	1 259 904	1 326 026	1 259 904
Kapitalförsäkring	1 563	1 351	1 563	1 351
Summa	1 357 589	1 262 174	1 327 589	959 794

I enlighet med 6 kap. 11§ Försäkringsrörelselagen (FRL) har bolaget registerfört de tillgångar som används för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Tillgångarna kan tas i anspråk vid bolagets insolvens. Säkerhet i kapitalförsäkring har lämnats för pensionsåtaganden.

Not 26	Eventualförpliktelser
---------------	------------------------------

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Övriga eventualförpliktelser	43 621	40 363	43 621	40 363
Åtaganden	2 142	2 142	2 142	2 142

Åtaganden avser en förbindelse att tillskjuta kapital till intresseföretaget Länsförsäkringar i Norr Holding AB org nr. 556764-1435 med ett belopp om maximalt 2142 (2142) tkr. Övriga eventualförpliktelser avser ansvarighet för 80 procent av konstaterade kreditförluster avseende förmedlade lån. Ansvarigheten är begränsad till räkenskapsårets ersättning för förmedlade bankprodukter.

Not 27	Kassaflödesanalys
---------------	--------------------------

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Likvida medel				
Följande delkomponenter ingår i likvida medel:				
Kassa och banktillgodohavanden	72 423	50 669	72 330	50 576
Summa enligt kassaflödesanalysen	72 423	50 669	72 330	50 576

Not 28 **Närstående****Närståenderelationer**

Moderbolaget har närståenderelationer med sina dotterföretag och intresseföretag, se not 14 och 15.

Sammanställning över närståendetransaktioner

Närståenderelation, koncernen	År	Fordran på närstående per 31 december	Skuld till närstående per 31 december
Intresseföretag	2019	0	0
Intresseföretag	2018	0	0

Närståenderelation, moderbolaget

Dotterföretag	2019	0	146 720
Dotterföretag	2018	130	0
Intresseföretag	2019	0	0
Intresseföretag	2018	0	0

Transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning**Principer**

Ersättningsutskottet bereder frågor om ersättning och övriga anställningsvillkor till vd och principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen inför behandling av styrelsen.

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Ersättning till vd och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pension. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med vd utgör företagsledningen. Ersättning till vd beslutas av styrelsen. Ersättningar till andra ledande befattningshavare beslutas av vd.

Vd och andra ledande befattningshavare omfattas inte av något avtal om rörlig lön. Styrelsen har beslutat om målrelaterad ersättning som gäller på lika sätt för alla anställda i bolaget, och vars storlek är beroende av det övergripande bolagsresultatet. Den rörliga ersättningen är maximerad till 0,5 prisbasbelopp per år och utgår till större delen av de anställda. Undantagna är Vd och de centrala funktionerna för riskhantering, compliance,

aktuarie och internrevision. Med hänsyn till vikten av att oberoendet avseende kontrollfunktionerna compliance, riskkontroll och internrevision inte ska kunna ifrågasättas, utgår ingen resultatbonus till anställda inom dessa funktioner. Övriga förmåner avser tjänstebil, lunch- och ränteförmån.

Pensioner

Bolaget har endast förmånsbestämd pensionsplan i enlighet med bestämmelserna i kollektivavtal. Verställande direktören i moderbolaget har rätt till pension enligt gällande tjänstemannaavtal mellan FAO och FTF med möjlighet till en så kallad 10-taggarlösning. Till förmån för den verställande direktören har Länsförsäkringar Västernorrland tecknat en kapitalförsäkring där det under 2019 har inbetalats 1 352 tkr. För övriga befattningshavare i bolagets ledning gäller för försäkringsbranschen normala anställningsvillkor. Bolagets förpliktelser avseende pensioner är täckta genom försäkringar i FPK och Länsförsäkringar Liv.

Not 29 **Anställda och personalkostnader****Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, koncernen och moderbolaget**

	2019	2018
Löner och ersättningar	61 753	60 666
Sociala kostnader	33 858	35 169
varav pensionskostnader	10 643	11 505
Summa koncernen	95 611	95 835

I lönekostnaden ingår lönekostnader för vinstandelar till anställda med 0 (0) tkr. Av moderbolagets pensionskostnader avser 760 (735) tkr gruppen styrelse och vd.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter med flera och övriga anställda

	2019	2018
Moderbolaget		
Styrelse och vd samt övriga ledande befattningshavare	10 720	10 164
Övriga anställda	51 033	50 502
Moderbolaget totalt	61 753	60 666
Varav tantiem och dylikt	0	0
Koncernen totalt	61 753	60 666
Varav tantiem och dylikt	0	0

Medelantal anställda i moderbolaget och koncernen

	2019	2018
Andel kvinnor, %	49	49
Andel män, %	51	51
Totalt antal anställda	120	124

Samtliga anställda är kontorstjänstemän.

Könsfördelning i företagsledningen

Andel kvinnor, %	2019	2018
Styrelsen (exklusive personalrepresentanter)	58	58
Övriga ledande befattningshavare	45	45

Augångsvederlag

Mellan bolaget och vd gäller en ömsesidig uppsägning av 6 månader. Vid uppsägning från bolagets sida gäller ett avgångsvederlag på 12 månader.

Lån till anställda

Samtliga lån till anställda och vd går via Länsförsäkringar Bank. En sedvanlig kreditprövning görs på samtliga. Skillnaden mellan verklig ränta och den ränta som de anställda betalar betalas av företaget. Summan för ränteskillnaden uppgår 2019 till 481 tkr.

Not 30 **Arvode och kostnadsersättningar till revisorer**

	Koncernen		Moderbolaget	
	2019	2018	2019	2018
Deloitte, revisionstjänster	445	363	445	363
Övriga tjänster	84	84	84	84
Summa arvode och kostnadsersättningar till revisorer	529	447	529	447

Not 31	Ersättningar till ledande befattningshavare
---------------	--

Ersättningar och övriga förmåner under året

	Grundlön styrelsearvode	Rörlig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Summa
Styrelsens ordförande, Stig Högberg	210	316			526
Styrelseledamot, vice ordf. Annika Fälldin	95	48			143
Styrelseledamot, Maria Cederberg	85	66			151
Styrelseledamot, Malte Frisk	85	33			118
Styrelseledamot, Marie Selin	85	42			127
Styrelseledamot, Lena Sellin	85	59			144
Vd och styrelseledamot, Mikael Bergström	2 196	0	131	781	3 108
Övriga ledande befattningshavare	6 580	0	604	3 049	10 233
Summa ersättningar till ledande befattningshavare	9 421	564	735	3 830	14 550

Not 32	Operationell leasing
---------------	-----------------------------

Leasingavtal där företaget är leasetaigare

	Moderbolaget	
	2019	2018
Icke uppsägningsbara leasingbetalningar uppgår till:		
Inom 1 år	10 219	4 337
Mellan 1 år och 5 år	19 198	6 003
Längre än 5 år	793	2 463

Från och med 1 januari 2019 tillämpar koncernen IFRS 16 varför upplysningar om operationella leasingavtal enligt IAS 17 enbart lämnas för jämförelseåret.

Moderbolagets väsentliga leasingavtal finns för kontorslokaler, bilar, datorutrustning och kopieringsutrustning. Hyresavtalen (leasingavtalen) löper normalt på 3-5 år, med en option till förlängning. Inga avtal innebär krav på förlängning. När leasingavtalen upphör har moderbolaget optioner att köpa utrustningen till då gällande marknadspris. I leasingavtalen förekommer det indexklausuler.

Not 33	Räntesats för diskontering av försäkringstekniska avsättningar
---------------	---

För skadelivräntor, inklusive mottagen återförsäkring avseende skadelivräntor, används den av EIOPA definierade diskonteringsräntekurvan. Den är framtagen för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor.

För övrig försäkring används en fast räntesats baserad på den statsobligation som har löptid närmast åtagandenas genomsnittliga duration. För direkt trafikförsäkring och mottagen proportionell trafikåterförsäkring används räntesatsen 0 procent resp 0,4 procent, baserad på de senaste fem årens sjuåriga statsobligation. För mottagen icke-proportionell trafikåterförsäkring samt för sjuk- och olycksfallsförsäkring, såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring, används räntesatsen 0,4 procent, baserad på de senaste fem årens tioåriga statsobligation.

Not 34	Finansiell effekt vid byte av redovisningsprincip från IAS 17 Leasingavtal till IFRS 16 Leasingavtal
---------------	---

Koncernen, tkr

Framtida operationella leasingavgifter per 31 december 2018	40 495
<i>Undantag från redovisning i rapport över finansiell ställning</i>	
- Korttidsleasingavtal	-962
- Leasingavtal för vilka den underliggande tillgången har ett lågt värde	-10 384
Förlängningsoptioner som med rimlig säkerhet kommer att utnyttjas	0
Summa operationella leasingavgifter innan diskontering som per 1 januari 2019 ska redovisas i rapport över finansiell ställning	29 149
Diskonteringseffekt per 1 januari 2019	-1146
Finansiella leasingkulder per 31 december 2018	-
Leasingkulder som redovisas i rapport över finansiell ställning per 1 januari 2019	28 003

Vid övergången till IFRS 16 redovisade koncernen nyttjanderättstillgångar och leasingkulder på 28 Mkr i rapport över finansiell ställning vilket påverkat rörelsefastigheter samt övriga skulder.

För värdering av leasingkulder har koncernen diskonterat framtida leasingavgifter genom att använda en marginell låneränta per 1 januari 2019. Den genomsnittliga marginella låneräntan som tillämpats är 1,5 procent.

		Tillgång	Skuld	
Balanseffekt		21 753	21 914	
	IFRS16	IAS17		
	Avskrivning	Ränta	Hyres- kostnad	Skilnad
Resultateffekt 2019	6 355	362	6556	161

Not 35	Förslag till vinstdisposition
---------------	--------------------------------------

Föregående års vinst har i enlighet med bolagsstämmans beslut överförs i ny räkning.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta att följande överförs i ny räkning:

Kr

Årets vinst	75 141 052
Balanserad vinst	496 090 895
Summa	571 231 947

Härnösand den 19 mars 2020

Stig Högberg
Ordförande

Annika Fälldin
Vice ordförande

Maria Cederberg

Malte Frisk

Marie Selin

Lena Sellin

Per Bodin
Personalrepresentant

Per Ångman
Personalrepresentant

Mikael Bergström
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats i mars 2020

Anders Linné
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Västernorrland, organisationsnummer 588000-3842

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Västernorrland för räkenskapsåret 2019-01-01-2019-12-31. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 14-48 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Försäkringstekniska avsättningar - oregrerade skador

I enlighet med not 23 uppgår per 31 december 2019 Länsförsäkringar Västernorrlands försäkringstekniska avsättningar för oregrerade skador brutto, före återförsäkrars andel, till 1 029 335 tkr och netto, efter återförsäkrars andel till 818 885 tkr. Av totala avsättningar för oregrerade skador utgörs avsättningar för inträffade men ännu ej rapporterade skador till brutto 460 729 tkr och netto till 329 349 tkr.

Länsförsäkringar Västernorrlands avsättningar för ännu ej rapporterade skador är en väsentlig post i balansräkningen som baseras på komplexa aktuariella beräkningar och antaganden. Resultatet av bolagets bästa bedömning avseende avsättningsbehovet för in-

träffade men ej rapporterade skador är beroende av historik och datakvalité. De mest centrala antagandena med störst påverkan av posternas storlek är bedömningar av framtida ersättningsutflöden och diskonteringsfaktorer för hänförliga kassaflöden.

I not 1 framgår de väsentliga uppskattningar och bedömningar som beräkningarna av de inträffade men ej rapporterade skadorna bygger på och not 2 behandlar Länsförsäkringar Västernorrlands risker och riskhantering kopplat till bedömningar av inträffade men ej rapporterade skador. Felaktiga bedömningar av ovanstående parametrar kan påverka värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna väsentligt och därför bedöms detta vara ett område av särskild betydelse i vår revision.

Länsförsäkringar Västernorrland har implementerat interna kontroller i anslutning till värderingen av de inträffade men ej rapporterade skadorna.

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande bestått av:

- Vi har granskat utformningen och effektiviteten av de kontroller som vi bedömt vara mest relevanta såsom kontroller kopplat till försäkringssystemens datakvalité, val av beräkningsmodell, bedömning av antaganden samt utvärdering och analys av rimligheten i utfallen.
- Vi har involverat aktuariesspecialister för att utmana Länsförsäkringar Västernorrlands modeller för beräkning av okända men ej rapporterade skador.
- Vi har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till de försäkringstekniska avsättningarna är rättvisande och fullständiga baserat på koncernens redovisningsprinciper.

Värdering av finansiella placeringstillgångar där noterade priser saknas (nivå 3)

Länsförsäkringar Västernorrlands placeringstillgångar uppgår till 1 873 555 tkr per 31 december 2019 och tillgångarna värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 16 framgår det redovisade värdet av placeringstillgångar som klassificeras som nivå 3 utifrån IFRS 13. Värdet av totala finansiella placeringstillgångar där noterade priser saknas uppgår till 857 071 tkr. Klassificeringen av aktier och andelar inom nivå 3 avser i huvudsak innehav i Länsförsäkringar AB och andra onoterade innehav.

Risken i samband med värdering av finansiella placeringstillgångar till verkligt värde är i huvudsak relaterade till tillgångar som ej handlas på en aktiv marknad och som därmed kräver bedömning av verkligt värde. Dessa tillgångar klassificeras som nivå 3 enligt IFRS 13 och värderas med hjälp av modeller som i hög utsträckning bygger på icke observerbara marknadspriser. I not 1 och 16 i årsredovisningen framgår det en redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper vid värdering av Länsförsäkringar Västernorrlands placeringstillgångar inom nivå 3. Not 2 behandlar Länsförsäkringar Västernorrlands aktiekursrisk.

De antaganden och modeller som används vid beräkningen av värderingen av dessa tillgångar är föremål för uppskattningar och bedömningar och området är därmed av särskild betydelse i vår revision.

Våra revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande bestått av:

- För innehavet i Länsförsäkringar AB har vi granskat värderingen mot externa värderingsintyg som Länsförsäkringar Västernorrland har erhållit.
- Vi har utvärderat rimligheten i de externa värderingskällornas resultat baserat på publik tillgänglig information om motpartens finansiella rapportering. I tillägg har vi även kontrollerat att använd värderingsmetod är i enlighet med normgivning och branschpraxis.
- Vi har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till placeringstillgångar där noterade priser saknas är rättvisande och fullständiga

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen återfinns på sidorna 1-13 och 52-63 men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men

är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom;

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Västernorrland för räkenskapsåret 2019-01-01-2019-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Västernorrland enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Deloitte har varit bolagets revisor sedan bolagsstämman 2016-04-15.

Umeå i mars 2020

Deloitte AB

Anders Linné

Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport

Länsförsäkringar Västernorrland avser att i tillämpliga delar, bland annat med beaktande av att bolaget inte är ett aktiemarknadsbolag, följa Svensk kod för bolagsstyrning (Koden). I vissa delar skiljer sig dock bolaget från Koden. Det gäller bestämmelser om kallelse och genomförande av bolagsstämma, mandattiden för styrelsens ledamöter, samt ägarpolicy.

Bolagsstyrningsrapporten ska senast under andra kvartalet 2020 läggas ut på bolagets webbplats. Denna bolagsrapport har inte granskats av bolagets revisorer.

Länsförsäkringar Västernorrlands bolagsstämma

Bolagsstämman är Länsförsäkringar Västernorrlands högsta beslutande organ med ett antal formella uppgifter som regleras i lag och bolagsordning. Stämmans huvudsakliga uppgifter är att besluta om bolagsordning för Länsförsäkringar Västernorrland, utse styrelse, revisorer och valberedning samt besluta om ersättning till dessa, besluta om årsredovisning samt om ansvarsfrihet för styrelsen och vd:n.

Bolagsstämman utgörs av fullmäktige, valda av försäkringstagarna. Antalet fullmäktigeledamöter är 49 personer. Kallelse till bolagsstämman sker genom brev med posten, tidigast fyra och senast två veckor före bolagsstämman. Plats och tidpunkt för bolagsstämman publiceras även på bolagets webbplats. För deltagande på bolagsstämman krävs att fullmäktige närvarar fysiskt. Bestämmelserna i Koden om kallelse till bolagsstämma på bolagets webbplats och om deltagande på distans tillämpas inte av bolaget. Med hänsyn till det begränsade antalet fullmäktige är bedömningen att det lämpligaste sättet att genomföra bolagsstämma på är genom fysisk närvaro av samtliga fullmäktige. Kodens övriga bestämmelser om bolagsstämma, bland annat om styrelsens, ledningens och revisorernas närvaro samt om bolagsstämmans genomförande, tillämpas av bolaget. Protokoll från bolagsstämma publiceras på bolagets webbplats.

Ersättning till bolagets vd bereds av ersättningsutskottet som består av ordförande och vice ordförande och grundas på en årlig utvärdering. Beslut om nivå fastställs därefter i styrelsen.

Valberedning

En nomineringskommitté utsedd av bolagsstämman föreslår ledamöter till valberedningen.

Bolagets valberedning utses av bolagsstämman och har till huvudsaklig uppgift att arbeta fram förslag till val av styrelse och revisorer samt ersättning till dessa. Valberedningens ledamöter väljs ur fullmäktige, representerar samtliga kommuner och väljs av bolagsstämman för en mandattid om tre år. Valberedningens uppgifter och arbetsformer framgår av Instruktion för valberedningen, fastställd av bolagsstämman.

Valberedningen kommer att presentera sina förslag av nya styrelseledamöter för fullmäktige i kallelsen till ordinarie bolagsstämma 2020. Vid bolagsstämman kommer valberedningen att presentera och motivera sina förslag och lämna en redogörelse för hur arbetet bedrivits.

Länsförsäkringar Västernorrlands styrelse

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. I ansvaret ingår bland annat att fastställa organisation, mål och strategier samt riktlinjer för kontroll och styrning.

Styrelsen ska, enligt bolagsordningen, bestå av fem till nio ledamöter samt ordförande. Inga suppleanter utses. Styrelsen består från och med ordinarie bolagsstämma 2019 av sex ordinarie stämموvalda ledamöter och vd. Utöver detta finns två ordinarie arbetstagarledamöter med två suppleanter.

Mandattiden för de bolagsstämموvalda ledamöterna är tre år. Skälen till avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år är bedömningen att intresset av att styrelsens ledamöter genom ettårig mandattid ställer sina platser till förfogande varje år, inte på samma sätt gör sig gällande i bolag vars bolagsstämma utgörs av ett begränsat antal ledamöter som vid en bolagsstämma i ett aktiemarknadsbolag med många deltagare. Intresset av kontinuitet i styrelsearbetet och av att ge en nyvald ledamot rimlig tid att komma in i styrelsearbetet väger därmed tyngre.

Styrelsen har fastställt en arbetsordning för sitt arbete. Översyn av arbetsordningen har genomförts för anpassning till Kodens bestämmelser. Arbetsordningen finns publicerad på bolagets webbplats.

 [Läs mer om styrelsen på sidan 57.](#)

Valberedningen består av följande ledamöter:

Namn	Adress, postadress	Född	Huvudsaklig sysselsättning	Mandattid t o m bolagsstämma
Charlotta Kristow, <i>ordförande</i>	Ovansjö 119, 841 91 Ånge	1969	Egenföretagare/skogsbruk	2020
Mathias Johansson	Bryggvägen 22, 871 65 Härnösand	1984	Vd	2020
Märta Högstedt	Fridhemsgatan 7, 852 38 Sundsvall	1953	Egenföretagare	2022
Pia Lindberg	Linvägen 3, 861 94 Söråker	1954	Jurist	2021
Pia Lundgren	Nässom 124, 872 96 Bjärträ	1966	Auktoriserad redovisningskonsult/lönekonsult	2021
Roger Olofsson	Skrike 122, 893 92 Bjästa	1959	Egenföretagare	2022
Marita Rundén	Rådum 115, 862 93 Helgum	1970	Auktoriserad redovisningskonsult/lönekonsult	2022

Styrelsen har under räkenskapsåret 2019 genomfört 7 sammanträden och 2 telefonmöten:

Namn	Närvaro ordinarie styrelsemöten	Telefonmöte	Placerings- utskott	Ersättnings- utskott	Utskott för ägarfrågor	Revisions- utskott	Närvaro utskotts- möten
Stig Högberg	7/7	2/2	Ledamot	Ordförande	Ledamot	Ordförande	11/11
Annika Fälldin	6/7	2/2		Ledamot	Ordförande		5/5
Mikael Bergström	7/7	2/2	Ledamot		Ledamot		7/7
Maria Cederberg	6/7	2/2				Ledamot	3/3
Lena Sellin	6/7	2/2				Ledamot	3/3
Malte Frisk	6/7	0/2	Ledamot				2/3
Marie Selin	7/7	2/2	Ordförande				3/3
Per Bodin	7/7	2/2					
Per Ångman	6/7	2/2					

Ordföranden

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat se till att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelsen ges tillfälle att delta i sammanträden och får tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamåls-enligt arbetssätt. Ordföranden ska, genom löpande kontakt med vd även mellan styrelsemötena, hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja vd i dennes arbete.

Internrevision

Styrelsen har utsett en från den operativa verksamheten oberoende granskningsfunktion, Internrevision, med huvudsaklig uppgift att stödja styrelsen med uppföljning av att verksamhetens omfattning och inriktning överensstämmer med av styrelsen utfärdade riktlinjer och fattade beslut samt att verksamheten bedrivs mot av styrelsen uppsatta mål. Internrevision ska även granska och utvärdera bolagets organisation, rutiner, styrning och kontroll av verksamheten. Styrelsen har fastställt en särskild instruktion för internrevision, som i sin tur fastställer en årlig granskningsplan i samverkan med styrelsen

Utvärdering av styrelsearbetet

Utvärdering av styrelsearbetet sker kontinuerligt. Detta sker dels med hjälp av extern konsult och dels genom interna system.

Finansiell rapportering

Styrelsen ansvarar för att bolagets finansiella rapportering upprättas i enlighet med tillämpliga lagar, föreskrifter och enligt god redovisningssed. Omfattning och innehåll i den finansiella rapporteringen bestäms av Försäkringsrörelselagen (FRL), Årsredovisningslagen för försäkringsbolag (ÅRFL) och Finansinspektionens föreskrifter.

Någon officiell delårsrapport upprättas inte men en särskild rapport skickas till Finansinspektionen för perioden 1 januari–30 juni. Den publiceras inte och är inte föremål för revisorernas granskning.

Styrelsens rapport om intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen 2019

Rapporten om intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen är en del av denna bolagsstyrningsrapport. Den har inte granskats av bolagets revisorer. Rapporten beskriver hur den interna kontrollen är organiserad utan att göra något uttalande om hur väl den fungerar. Styrelsen ansvarar för riktlinjer för kontroll och styrning av verksamheten. I detta ansvar ingår att upprätta ett effektivt system för riskhantering och intern kontroll av den finansiella rapporteringen.

Processen för intern kontroll och riskhantering baseras på kontrollmiljön och omfattar fyra huvudaktiviteter: riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. En mera detaljerad beskrivning av risker och riskhantering finns i not 2, Risker och riskhantering i årsredovisningen.

Kontrollmiljö

Basen för den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen utgörs av kontrollmiljön med den organisation, beslutsordning samt fördelning av befogenheter och ansvar mellan de olika organ styrelsen och vd:n inrättat för bolaget. Denna ordning dokumenteras och kommuniceras i styrdokument i form av interna policyer, riktlinjer och instruktioner. Exempel på sådana styrdokument är delegeringsbestämmelser och attestinstruktion. För beredning av den finansiella rapporteringen har styrelsen en funktion för internrevision i syfte att stödja styrelsen i uppföljningen av att verksamheten bedrivs i enlighet med styrelsens beslut.

Riskbedömning

Riskbedömning omfattar att identifiera och kartlägga väsentliga risker som påverkar den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen. Dessa risker kartläggs och identifieras på bolagsnivå och enhetsnivå. I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter finns en funktion inrättad för riskhantering som, enligt fastställda instruktioner, arbetar med identifiering och värdering av de risker som bolaget utsätts för.

Bolaget beräknar sin totala risk enligt en standardformel specificerad inom Solvens II. Modellen är ett led i anpassningen till de så kallade riskbaserade solvensreglerna som förväntas komma att införas.

I beräkningen ingår att mäta risk för följande risktyper:

- Skadeförsäkringsrisk
- Marknadsrisk
- Motpartsrisk
- Affärsrisk
- Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk
- Operativrisk
- Livförsäkringsrisk

Kapitalbasen ställs sedan i relation till det totala riskbeloppet. Länsförsäkringar Västernorrlands styrelse får löpande riskrapporter där det framgår hur de olika riskerna utvecklas över tiden och hur relationen mellan kapitalbasen och totalrisk har utvecklats.

Kontrollaktiviteter

Riskerna i den finansiella rapporteringen begränsas genom noggrant förberedda bokslut, standardiserade arbetsrutiner med inbyggda kontrollfunktioner och utvärdering av arbetet med kontinuerliga förbättringar. Den finansiella informationen analyseras och granskas på olika nivåer i organisationen innan den blir offentligt publicerad. Ett kontinuerligt arbete pågår med att eliminera och reducera identifierade väsentliga risker som påverkar den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen. Arbetet inkluderar utveckling och förbättring av kontrollaktiviteter samt insatser för att medarbetarna ska ha rätt kompetens.

Information och kommunikation

De interna styrdokumenterna är föremål för översyn och beslut minst en gång per år. Styrdokumenterna publiceras på bolagets intranät. Varje chef ska se till att bestämmelserna kommuniceras till underställd personal.

Styrelsens utskott

Ersättningsutskott

Ordförande och vice ordförande utgör styrelsens ersättningsutskott. Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning och övriga anställningsvillkor till vd och principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen inför behandling av styrelsen.

Revisionsutskott

Revisionsutskott ska svara för beredningen av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra bolagets interna styrning och kontroll. Revisionsutskottet ska bestå av minst tre ledamöter. En styrelseledamot som ingår i bolagsledningen får inte vara ledamot av utskottet, men kan delta som föredragande. Styrelsen fastställer instruktion för Revisionsutskottet.

Placeringsutskott

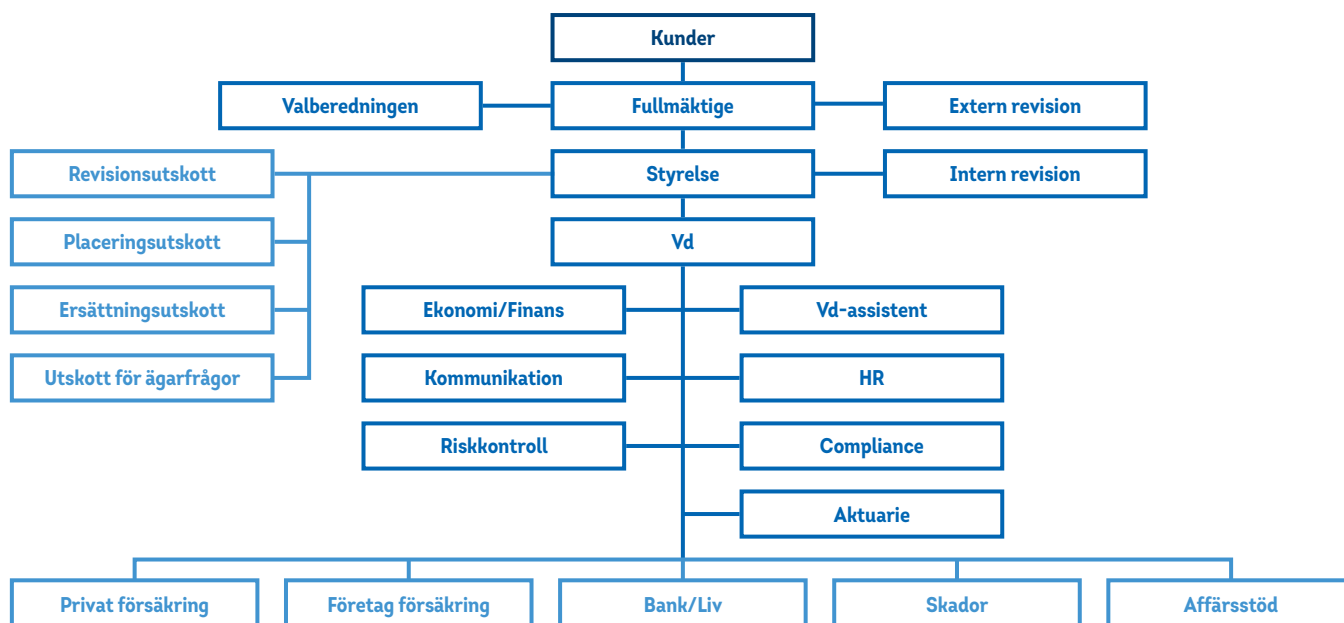
Placeringsutskottets uppgift är att vara ett forum för finansiella omvärlds- och makroekonomiska analyser samt att bereda och koordinera ärenden inom kapitalförvaltningsområdet, vilka ska föreläggas styrelsen för beslut. Placeringsutskottet ska vidare bevaka att av styrelsen beslutade mål, fastställd placeringsinriktning och delegeringsordning uppnås och efterlevs av kapitalförvaltaren samt utgöra rådgivande organ för bolagets bank- och finansiella tjänster. Styrelsen fastställer instruktion för Placeringsutskottet.

Utskottet för ägarfrågor

Utskottet ska arbeta för att tydliggöra, förbättra och förnya fullmäktigerollen i syfte att stärka varumärket och öka insikten om ömsesidigheten. Instruktionen omfattar endast att utveckla samverkan och kommunikation med ägarrepresentanterna. Alla formella frågor och beslut hanteras på bolagsstämman.

Styrelsen ska inom sig utse minst två ledamöter som tillsammans med vd ingår i utskottet. Styrelsen fastställer en instruktion för utskottet för ägarfrågor.

Organisation Länsförsäkringar Västernorrland

Revisor

Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar Västernorrland ha en ordinarie revisor och en suppleant. Vid ordinarie bolagsstämma 2016 utsågs auktoriserade revisorn Anders Linné, samt Jan Palmqvist, Deloitte, som suppleant.

Revisionsutskottet och styrelsen i Länsförsäkringar Västernorrland kommer att träffa revisorn i samband med styrelsemöte med revision i mars 2020.

Bolagsledningen

Vd ansvarar för den operativa verksamheten i Länsförsäkringar Västernorrland. En skriftlig instruktion fastlägger ansvarsfördelningen mellan styrelse och vd vars ansvar innefattar bland annat löpande investeringar och avyttringar, personal-, finans- och ekonomifrågor, löpande kontakter med bolagets intressenter samt att tillse att styrelsen får den information som krävs för att kunna fatta väl underbyggda beslut. Vd i Länsförsäkringar Västernorrland har utsett en ledning som tillsammans med vd löpande ansvarar för olika delar av verksamheten enligt organisationsschemat på föregående sida. Bolagets vd presenteras på sidan 57.

Ersättning till företagsledningen

Utgångspunkten vid all lönesättning ska vara bolagets lönepolicy. Vid lönesättning ska även hänsyn tas till vad som utgör marknadsmässiga villkor för tjänster på motsvarande nivå. Endast fast ersättning ska utgå. Resultatbonus utgår i enlighet med beslut som avser samtliga anställda i bolaget förutom vd och compliance. Tjänstepensionen ska i huvudsak utgå från det vid varje tidpunkt gällande pensionsavtalet för försäkringsbranschen. Vid sidan av lön och pension får andra anställningsförmåner utgå i begränsad omfattning.

Uppföljning

En oberoende granskningsfunktion, Internrevision, stödjer styrelsen i uppföljningen av att verksamheten bedrivs i enlighet med styrelsens beslut. Internrevision ska, genom granskning och rapporter, utvärdera om verksamheten bedrivs på ett effektivt sätt, om rapporteringen till styrelsen ger en korrekt bild av verksamheten och om verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regelverk. Internrevision rapporterar till bolagets styrelse. Vidare ska varje chef se till att styrdokument efterlevs inom sitt ansvarsområde.

I enlighet med Finansinspektionens krav rapporterar bolaget in bolagets resultat och ställning i syfte att säkerställa att bolaget har goda säkerhetsmarginaler mot sina försäkringstekniska avsättningar. Resultatet under 2019 visar att bolaget har god säkerhetsmarginal utifrån de krav som Finansinspektionen ställer. Funktionen Compliance har till uppgift att fortlöpande identifiera, bedöma, övervaka och rapportera compliancerisker, det vill säga risk för sanktioner enligt lag.

Stockholm den 13 februari 2020

Styrelsen

Företagsledning

1 Mikael Bergström

Verkställande direktör. Anställd 2014. Född 1962.

2 Svante Berggren

Bankchef. Anställd 2015. Född 1970.

3 Christoffer Jonsson

Skadeförman. Anställd 2011. Född 1973.

4 Jeanette Jonsson

Marknadschef Privat Försäkring. Anställd 2000. Född 1967.

5 Maria Ludvigsson

CFO. Anställd 2017. Född 1972.

6 Ann-Christin Malmbom

HR-chef. Anställd 2009. Född 1961.

7 Eva-Lotta Persson

Kommunikationschef. Anställd 2003. Född 1964.

8 Håkan Svelander

Chef Affärsstöd. Anställd 2007. Född 1963.

9 Morgan Åhlund

Marknadschef Företag Försäkring. Anställd 2009. Född 1961.

Styrelse

1 Stig Högberg

Styrelsens ordförande. **Född** 1960. **Invald** 2002. **Utbildning:** Lantbruk. **Nuvarande sysselsättning:** Egen lantbrukare. **Uppdrag i bolaget:** Styrelseordförande i moderbolaget samt ordförande i dotterbolaget Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB. Ordförande i Ersättningsutskottet och Revisionsutskottet. Ledamot i Placeringsutskottet och Utskottet för ägarfrågor. **Övriga uppdrag:** Styrelseledamot i Agria, styrelseledamot i Västernorrlands viltförvaltningsdelegation samt vice ordförande i Norrskog. **Tidigare befattningar:** Ordförande i LRF Västernorrland, styrelseledamot i LRF:s riksförbundsstyrelse, Landshypoteks regionstyrelse Norrland, Investa företagskapital, Landshypoteks Ekonomisk Förenings styrelse samt Länsförsäkring Forskningsfond. Mandatperioden utgår 2020.

2 Mikael Bergström

Född 1962. **Invald** 2014. **Utbildning:** Civilekonom, Handelshögskolan i Stockholm. **Nuvarande sysselsättning:** Vd för Länsförsäkringar Västernorrland. **Uppdrag i bolaget:** Vd och styrelseledamot i moderbolaget, vd i Fastighetsförvaltningsbolaget Gården 35 AB, ledamot i Placeringsutskottet samt i Utskottet för ägarfrågor. **Övriga uppdrag:** Ordförande i referensgrupp CER, Centrum för Ekonomiska relationer, MIUN. Styrelseledamot i Eko Nord, Länsförsäkringar i Norr Holding, Länsförsäkringar Sak samt Wasa Kredit. **Tidigare befattningar:** Ekonomichef i Bygget Lockne, försäljningschef i Gården och Persson, vd för Hoting Lamell, chef för region Mittsverige Nordea.

3 Maria Cederberg

Född 1968. **Invald** 2011. **Utbildning:** Utbildning inom ekonomi och ledarskap. Styrelseutbildning, styrelseordförandebildning. **Nuvarande sysselsättning:** Chef på Inlandståg. **Uppdrag i bolaget:** Styrelseledamot samt ledamot i Revisionsutskottet. **Tidigare befattningar:** Chef för kundmötet Tågkompaniet, vd för Destination Vemdalen, Sverigechef för SJ Manuela försäljning. Mandatperioden utgår 2021.

4 Malte Frisk

Född 1977. **Invald** 2016. **Utbildning:** Civilingenjör i Maskinteknik och Industriell ekonomi. **Nuvarande sysselsättning:** Vd för Logosol. **Uppdrag i bolaget:** Styrelseledamot samt ledamot i Placeringsutskottet. **Övriga uppdrag:** Styrelseledamot i Höga Kusten Teknikresurs. Styrelseordförande i Absolicon Solar Collector, Höga Kusten Industrigrupp och Almi Invest Mitt. Mandatperioden utgår 2022.

5 Annika Fälldin

Född 1955. **Invald** 2007. **Utbildning:** Personaladministrativ utbildning. **Nuvarande sysselsättning:** Konsultföretag med utvecklings- och utvärderingsarbete inom olika samhällsområden, ofta med fokus på entreprenörskap och landsbygdsutveckling. **Uppdrag i bolaget:** Vice ordförande i moderbolaget, ledamot i Ersättningsutskottet samt ordförande i Utskottet för ägarfrågor. **Övriga uppdrag:** Styrelseledamot Tidningar i Norr. Diverse förtroende- och föreningsuppdrag. **Tidigare befattningar:** Tidigare ordförande i företagarnätverk, i styrgrupp för länets visionsarbete, styrelseledamot i Allehanda Media, styrelseordförande i Winnet Västernorrland, styrelseordförande i Coompanion Västernorrland, ledamot i Sollefteå näringlivsråd, samt föreningsutveckling och internationellt utvecklingssamarbete i Röda Korset. Mandatperioden utgår 2022.

6 Lena Sellin

Född 1951. **Invald** 2013. **Utbildning:** Ekonom, utbildning inom bank och ledarskap. **Nuvarande sysselsättning:** Pensionär. **Uppdrag i bolaget:** Styrelseledamot samt ledamot i Revisionsutskottet. **Övriga uppdrag:** Styrelseledamot Vårdsåtravik och Gösta Hägglunds Stiftelse. **Tidigare befattningar:** Bankchef för Swedbank 2000-2006, chef för Private Banking, marknadschef, eget företag Kompetenta affärs- och ledarskapsutveckling, chef för Företagarna Örnsköldsvik. Mandatperioden utgår 2022.

7 Marie Selin

Född 1961. **Invald** 2016. **Utbildning:** Högre företagsekonomisk utbildning.
Nuvarande sysselsättning: Operativ chef för NP3 Fastigheter.
Uppdrag i bolaget: Styrelseledamot och ordförande i Placeringsutskottet.
Övriga uppdrag: Styrelseledamot i Fastigo och Trygghetsfonden.
Tidigare befattningar: Vd för Mitthem, Director Finance & Accounting Services inom Vattenfall. Mandatperioden utgår 2020.

8 Per Bodin

Personalrepresentant. **Född** 1957. **Nuvarande sysselsättning:** Säljare Företagsmarknad. **Övriga uppdrag:** Ingår som personalrepresentant i Länsförsäkringar Västernorrlands styrelse. Mandatperioden utgår 2020.

9 Per Ångman

Personalrepresentant. **Född** 1971. **Nuvarande sysselsättning:** Risktekniker.
Uppdrag i bolaget: Ingår som personalrepresentant i Länsförsäkringar Västernorrlands styrelse. Mandatperioden utgår 2020.

Suppleanter:

Jan-Olov Mellander

Personalrepresentant. Besiktningsman/tekniker, Länsförsäkringar Västernorrland. **Född** 1965. Mandatperioden utgår 2020.

Svenerik Sapage

Personalrepresentant. Bankrådgivare, Länsförsäkringar Västernorrland. **Född** 1977. Mandatperioden utgår 2020.

Styrelsens sekreterare: Ann-Christin Sondell. Född 1967.
 Vd-assistent, Länsförsäkringar Västernorrland.

Revisorer:

Ordinarie: Anders Olof Linné, Umeå. Född 1978.
 Auktoriserad revisor, Deloitte AB.

Suppleant: Jan Erik Palmqvist, Stockholm. Född 1962.
 Auktoriserad revisor, Deloitte AB.

Nya medarbetare

Roger Boson

*Företagsrådgivare liv och pension
Örnsköldsvik*

Agnes Frisk

*Bankrådgivare Privat
Örnsköldsvik*

Malin Nordin

*Bankrådgivare Privat
Örnsköldsvik*

Bjarte Träthaug

*Bankrådgivare Företag
Örnsköldsvik*

Mattias Woxberg

*Försäkringsrådgivare Företag
Sundsvall*

Distrikt

Härnösand

Ulrica Cedervall	Härnösand
Mathias Johansson	Härnösand
Hans Mellberg	Härnösand
Maria Nordgren	Härnösand
Björn Rudström	Härnösand
Isedora Skogström	Härnösand

Sundsvall

Mattias Andersson	Sundsvall
Alexander Björk	Sundsvall
Henrik Blusi	Sundsvall
Magnus Gode	Sundsvall
Ulla Hassel Hollmer	Alnö
Märta Högstedt	Sundsvall
Susanna Koivuranta	Sundsvall
Ulla Lahti	Alnö
Helén Löfblad	Sundsvall
Erika Mesch	Matfors
Magnus Mettälä	Sundsvall
Tarin Nordlund	Sundsvall
Anna-Lena Persson	Sundsvall
Pontus Puljer	Sundsvall
Åsa Sjögren	Sundsvall
Peter Öhlén	Kovland

Ånge

Charlotta Kristow	Ånge
Carl-Oskar Lindgren	Ånge
Viktoria Mikaelsson	Östavall

Distrikt

Kramfors

Mikael Häggkvist	Nyland
Håkan Larsson	Kramfors
Pia Lundgren	Bjärträ
Annikka Näsman	Bollstabruk

Sollefteå

Kristina Eriksson	Sollefteå
Jakob Gulin	Junsele
Martin Nilsson	Sollefteå
Marita Rundén	Helgum
Stefan Stolt	Junsele

Timrå

Thomas Akander	Söråker
Jan Hansson	Söråker
Marie Holm	Söråker
Pia Lindberg	Söråker
Pia Niemi	Sörberge

Örnsköldsvik

Agnetha Alenius Madsen	Ulvöhamn
Birgit Andersson	Örnsköldsvik
Pelle Bellander	Örnsköldsvik
Clas Bergman	Husum
Åke Holmlund	Husum
Gunilla Kjellsson	Sidensjö
Hans Nordin	Överhörnäs
Roger Olofsson	Bjästa
Ulf Olsson	Arnäsfall
Hanna Wallin	Örnsköldsvik

Ordlista

Allmänt

Affär för egen räkning, f e r

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som alltså inte återförsäkras hos andra bolag. Affär för egen räkning är med andra ord bruttoaffär minskat med avgiven återförsäkring.

Bruttoaffär

Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

Direkt försäkring

Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare (försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagarna.

Kombinerad försäkring

All egendomsförsäkring exklusive motorfordonsförsäkring.

Mottagen återförsäkring

Med mottagen återförsäkring förstås åter-försäkringsaffär som mottages från andra försäkringsföretag. Mottagande bolag har i detta fall inget direkt ansvar gentemot försäkringstagarna.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagare, återförsäkrar bolaget de tecknade försäkringarna, helt eller delvis, hos andra bolag. Man talar här om avgiven återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

Termer i resultaträkning och rapport över finansiell ställning, kassaflödes- och resultatanalys

Avsättning för ej intjänade premier

En skuldpост, som i princip motsvarar den del av premieinkomsten, som vid bokslutet hänförs sig till nästkommande år.

Avsättning för oreglerade skador

De skador som inträffar under räkenskapsåret hinner av olika skäl (tidskrävande utredningar mm) inte alltid slutregleras före årets utgång. I bokslutet måste därför en avsättning göras för beräknade, ännu inte utbetalda försäkringsersättningar.

Avsättning för återbäring

Reserv för återbäring, som tilldelats kunderna, men vid bokslutstillsfallet ännu inte förfallit till betalning.

Avvecklingsresultat

I årsbokslutet reserveras medel, för skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets utgång, i Avsättning för oreglerade skador. Den bedömning av kommande utbetalningar som gjorts kan av olika skäl visa sig felaktig. Inflationstakten kan bli en annan än den som förutsattes när skadan värderades. Lagstiftning och/eller praxis beträffande personskador kan förändras. Vidare är det rent allmänt svårt att bedöma utbetalningarna för en komplicerad skada, vars slutreglering kan ligga flera år framåt i tiden.

Om det beräknade ersättningsbeloppet för en skada visar sig vara övervärderat, uppstår en avvecklingsvinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats blir det på motsvarande sätt en avvecklingsförlust.

Diskonterad reserv

Diskontering innebär att reserven beräknas som framtida utbetalningar med avdrag för förväntad framtida avkastning på reserven.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Driftskostnader är en sammanfattande benämning på kostnader för anskaffning, försäljning och administration. Kostnader för skadebehandling inkluderas i Försäkringsersättningar.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar plus Avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus Avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reserv-avvecklingsresultat.

Försäkringstekniska avsättningar

Sammanfattade benämningar på gjorda avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker, oreglerade skador och återbäring. Avsättning för ej intjänade premier motsvarar i princip den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänförs sig till nästkommande år.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen, om produkten/processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Den immateriella tillgången ska vara identifierbar och förväntas ge framtida ekonomiska fördelar.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Premier betalas i förskott, medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte betalats ut placerar bolaget, så att det ger en avkastning. Den beräknade räntan, kalkylräntan, på dessa placeringar förs över från kapitalförvaltningen till försäkringsrörelsen.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen beskriver förändringen i de likvida tillgångarna under räkenskapsperioden. Kassaflödesanalysen uppdelas i kassaflöde från löpande verksamhet, investeringar och finansiering.

Kvardröjande risker

Om Avsättning för ej intjänade premier bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftkostnader för det gamla försäkringsbeståndet fram till nästa förfallodag, skall denna ökas med avsättning för kvardröjande risker.

Premieinkomst

Under året influtna premier med förfallodag under det aktuella året, fordringar avseende pågående försäkringsavtal samt förskotts-betalda premier med förfallodag under det aktuella året.

Premieintäkter

Avser den premieinkomst som avser räkenskapsåret. Premierna inbetalas vid skilda förfallodagar under året och avser som regel en försäkringstid av ett år. Vid räkenskapsåret slut har bolaget så-

ledes erhållit premier som till större eller mindre del avser närmast följande år. Denna del av premieinkomsten redovisas i bokslutet som en skuldpost: Avsättning för ej intjänade premier (utgående premiereserv). Motsvarande skuldpost vid räkenskapsårets början frigörs och är en intäkt för det aktuella året (ingående premiereserv). Se även kvardröjande risker nedan.

Premieintäkten för året består av följande poster: Avsättning för ej intjänade premier vid årets början plus Premieinkomst under året minus Avsättning för ej intjänade premier vid årets slut.

Uppskjuten skatt

Skatteskuld på orealiserade vinster, på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter, samt på andra temporära skillnader.

Övriga termer och nyckeltal

Direktavkastningsprocent

Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar och över-/underskott på egna fastigheter i procent av tillgångarnas utgående marknadsvärden inklusive upplupen ränta plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsen under året uppkomna kassaflödesnetto.

Kapitalbas

Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas består av eget kapital och öppet redovisade övervärden (netto) i tillgångar, exklusive värdet av immateriella tillgångar samt skillnaden mellan odiskonterade och diskonterade avsättningar för oreglerade skador.

Kapitalbas SII

Kapitalbasen SII (Solvens II) är skillnaden mellan de marknadsvärderade tillgångarna och skulderna i solvensbalansräkningen.

Konsolideringsgrad

Förhållandet mellan konsolideringskapital och premieinkomst för egen räkning. Uttrycks i procent och används inom skadeförsäkring.

Konsolideringskapital

Sammanfattade benämning på summan av beskattat eget kapital, obeskattade reserver, uppskjuten skatt samt övervärden i dotterföretag.

Skadeprocent, direkt försäkring

Försäkringsärsättningarna i direkt försäkring dividerade med premieintäkterna i direkt försäkring.

Solvensmarginal

Erforderlig solvensmarginal är ett mått på lägsta nivå på kapitalbasen, som tillåts enligt gällande lagstiftning. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeärsättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar under året i relation till under året genomsnittligt förvaltad kapital, dvs. ingående marknadsvärde plus viktning (in- respektive utgående värden) av i försäkringsrörelsens under året uppkomna kassaflödesnetto.

Totalkostnadsprocent, direkt försäkring

Summan av försäkringsärsättningar och driftskostnader i direkt försäkring dividerad med premieintäkten i direkt försäkring.

SCR

Förkortning av engelskans Solvency Capital Requirement. Ett regulatoriskt krav på kapitalbasens storlek, framräknat som det kapital som krävs för att täcka förluster på grund av händelser som inte bedöms inträffa oftare än 1 gång på 200 år.

MCR

Förkortning av engelskans Minimum Capital Requirement. Ett regulatoriskt krav på kapitalbasens storlek, och utgör den nivå på kapitalbasen under vilken ett försäkringsbolag förlorar tillståndet att bedriva verksamhet.

Kontakta oss

Härnösand Box 164, 871 24 Härnösand. Besök: Köpmangatan 13, 0611-36 53 00 | **Kramfors** Stationsgatan 17 C, 872 30 Kramfors, 0612-77 17 40
Sollefteå Box 52, 881 22 Sollefteå. Besök: Storgatan 47-49, 0620-258 60 | **Sundsvall** Box 350, 851 05 Sundsvall. Besök: Nya Hamngatan 12, 060-19 85 00 | **Örnsköldsvik** Box 384, 891 28 Örnsköldsvik. Besök: Centralesplanaden 20, 0660-799 20